Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 4 (830) ГОД XVII БЕЛАСТОК 23 СТУДЗЕНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

ДА 80-АЙ ГАДАВІНЫ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ БРАНІСЛАВА ТАРАШКЕВІЧА

ЗМАГАР ЗА ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНУЮ ЕДНАСЦЬ

У класавых баях паміж працоўнымі масамі і эксплуататарамі, што разгарэліся з першых дзён існавання міжваеннай Польшчы, віднае месца займае Браніслаў Тарашкевіч. Уся яго грамадская і палітычная дзейнасць — гэта шлях адданага патрыёта і непахіснага інтэрнацыяналіста, які бачыў светлую будучыню польскага, беларускага і украінскага народаў у брацкім сужыцці ва ўмовах народнай улады. Сыходзячы з такой праграмы, ён паслядоўна і востра выступаў супроць буржуазнага ўрада ў абароне інтэрэсаў польскіх, беларускіх і ўкраінскіх рабочых і незаможных сялян тагачаснай польскай дзяржавы.

У сваім выступленні з трыбуны сейма 23 студзеня 1923 г. Б. Тарашкевіч асуджаў унутраную і знешнюю палітыку тагачаснага ўрада, які распаўсюджваў у краіне чад нацыяналізму і праводзіў курс на ізаляцыю Польшчы ад сваіх суседзяў. «Некаторыя класы польскага грамадства ёсць хворыя на нянавісць, — гаварыў ён. — Нянавісць гэтую сеюць ва ўсе бакі. Ненавідзяць немцаў, ненавідзяць кожнага суседа: ненавідзяць рускага, ненавідзяць беларуса,... ненавідзяць украінца». І далей Б. Тарашкевіч паказваў сеўцаў гэтай нянавісці і мэты, якія яны імкнуцца дасягнуць пры яе дапамозе: «Дасканала разумею, што ў пашырэнні ўсёй гэтай нянавісці ёсць несумненная дэмагогія, дэмагогія класаў, якія чуюць набліжэнне свайго канца, гэта значыць, іменна тых класаў, якім зямля ўцякае з-пад ног. У нас гэта клас зямянства, які, адчуваючы гэта, хоча абаперці ўсю сваю сілу і нават сваю здольнасць да барацьбы на гэтай нянавісці. У галовах ап'янелых нянавісцю нараджаюцца мроі вельмі небяспечныя для польскай дзяржаўнасці і для здароўя ўсяго польскага народу».

Б. Тарашкевіч заўсёды паслядоўна выступаў за еднасць паміж польскім і беларускім народамі. Гэта мы бачым у яго прамове ў сейме ад 26 чэрвеня 1923 г.: «...ляжыць таксама ў інтарэсе дзяржавы, як і ў інтарэсе беларусаў ...засыпаць пропасць, якую гісторыя выкапала паміж народамі польскім і беларускім, а да паглыблення якой прычыніўся царскі ўрад». Ён усямерна асуджаў насад-

Працяг на стар. 4

ДА VII З'ЕЗДУ БГКТ

Пра што гавораць у гуртках

Справаздачна-выбарная кампанія Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы да VII з'езду ў поўным ходзе. За намі ўжо адзін этап гэтай кампаніі: за намі сходы, праведзеныя ў двух трэціх усіх гурткоў БГКТ, перад намі першыя павятовыя канферэнцыі. Паколькі гурток з'яўляецца першым і асноўным звяном у дзейнасці БГКТ, напрасілі мы выказацца на тэму датыхчасовай кампаніі, асноўных яе праблем і напрамкаў сакратара ГП БГКТ Янку Зенюка.

— Наша кампанія вядзецца ў спрыяльным клімаце пасля VII і VIII пленумаў ЦК партыі, VI з'езду ПАРП і святкавання 15-годдзя нашай арганізацыі. Назіраем узрост ролі і значэння таварыства ў жыцці беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы. Сходы ў гуртках праходзяць двума ступенямі: першы — падрыхтоўчы, калі абмяркоўваюцца і парадкуюцца ўсе арганізацыйныя недахопы, і другі — уласцівы сход з шырокім дыяпазонам спраў і праблем, якія ставяць гурткі і не толькі ставяць, але і вырашаюць у атмасферы актыўнай працы, клапатлівасці і адказнасці за супольныя справы.

Дзейнасць гуртка БГКТ у вёсцы мае велізарнае значэнне, пашыраюцца формы яе і прыбываюць новыя сілы — сходы нашых гурткоў прыцягваюць дзесяткі людзей, а многія з іх з уласнай волі і ахвоты дзеянна ўступаюць у арганізацыю.

Гурткі наладжваюць сувязь з усімі іншымі арганізацыямі і перш за ўсё з ЗМВ. Супрацоўніцтва гэта добра служыць вёсцы.

На сходах гурткоў прысутнічаюць сакратары грамадскіх камітэтаў партыі, старшыні ГРН-аў, прадстаўнікі ЗМВ, ЗСЛ, солтысы. Гэта сведчыць аб тым, што гурток наш на вёсцы патрэбен, што з'яўляецца важным элементам жыцця вёскі.

Праблемы, якія найчасцей выступалі на сходах гурткоў: 1) Палепшыць арганізацыю конкурсаў і аглядаў на беларускую песню і драмгурткі. Усюды кры-

(Працяг на стар. 5)

Да артыкула «Усе радасці і адзін смутак Г. і З. Кульчакевічаў» (стар. 3).

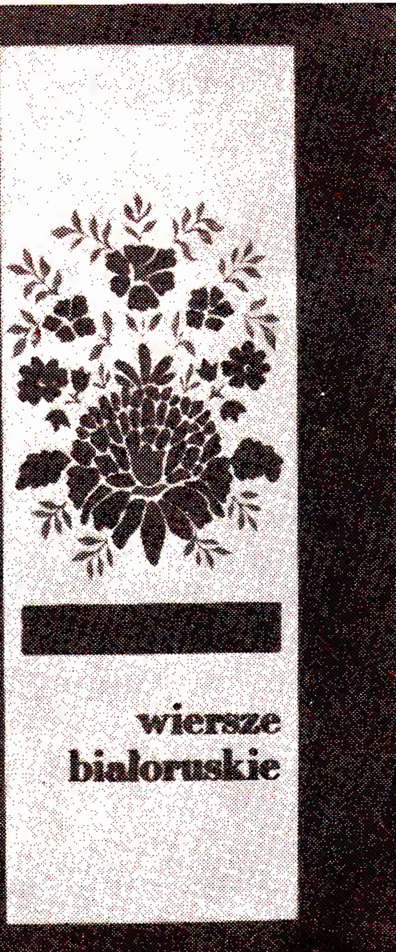

„...Zawojowanie Białorusi albo inaczej ziemi Krywiczan przez Litwinów, wówczas jeszcze pogańskich, zapewnia kulturze białoruskiej stanowisko uprzywilejowane, gdyż Białorusini przewyższali nią swoich ujarzmicieli. Toteż językiem dworu i urzędu w Wielkim Księstwie Litewskim był język białoruski, który do XVII w. zachował to uprzywilejowane stanowisko; we wspomnianym wieku panowie litewsko-białoruscy poczęli coraz częściej mówić i pisać po polsku, a mowa białoruska pozostała i przechowała się nadal u ludu..."

(З прадмовы да зборніка «Беларускія вершы», які выйшаў нядаўна ў Лодзі. На стар. 3 чытайце рэцэнзію на гэты зборнік. Уверсе вокладка кніжкі).

БГКТ ХРОНІКА

■ Галоўнае праўленне закупіла харавым калектывам аддзелаў у Бельску Падляшскім і Беластоку новыя касцюмы.

■ Нядаўна ў Стрыках на Бельшчыне арганізаваўся новы 20-асабовы гурток БГКТ, які ўзначальвае Леаніла Лапінская. Гурток гэты падрыхтаваў дзве п'есы «Міхалка» і «Боты» і 8-га студзеня выступіў з імі ў мясцовай школе.

■ Павятовая рада нарадовая ў Гайнаўцы прызнала тры грашовыя ўзнагароды найлепшым дзеячам культуры, якія ў мінулым годзе выказаліся найбольшымі дасягненнямі і ахвярнасцю ў культурна-асветнай працы. Дзве асобы гэта актывісты БГКТ. З'яўляюцца імі сакратар аддзела Віктар Бура і працаўнік аддзела культуры ПРН Марыся Крук, якая адначасова з'яўляецца членам харавога калектыву аддзела БГКТ.

■ У вёсцы Камень з-за недахопу дзяцей ліквідавалася 4-класная школа. Дзякуючы намаганням гуртка БГКТ і дапамозе ў гэтай справе гайнаўскага аддзела БГКТ былое школьнае памяшканне прызначана на святліцу.

■ Гайнаўскі харавы калектыў пад мастацкім кіраўніцтвам Аляксандра Лукашука рыхтуе новую праграму, з якою выступіць на ўрачыстасці, прысвечанай гадавіне Савецкай Арміі. 5 асоб з хору рыхтуецца да конкурсу на беларускую песню.

■ Два тыдні таму назад адбыўся справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ у Патоцы (Беластоцкі павет). Са справаздачай выступіў Мікалай Краўчук. Пасля дыскусіі і прыняцця плана працы было выбрана новае праўленне гуртка і дэлегаты на канферэнцыю аддзела. У склад праўлення ўвайшлі: Мікалай Краўчук — старшыня, Аляксандр Валасевіч — сакратар і Аляксандр Клімюк — скарбнік.

■ Рэгулярнае аплочванне членскіх складчын з'яўляецца адным з асноўных абавязкаў кожнага нашага сябра. А вось як выглядае гэтая справа ў паасобных аддзелах: у Беластоцкім павятовым аддзеле ў 1971 годзе аплаціла складчыны 83%, у Сямяціцкім — 73%, у Гданьскім — 61%. Найгорш з аплочваннем членскіх складчын у Бельскім аддзеле. Там толькі 17% членаў БГКТ выканала гэты статутовы абавязак.

(мх)

СВЕТ

ВІЗІТ С. АЛЬШОЎСКАГА

Міністр замежных спраў Польшчы Стэфан Альшоўскі прабываў нядаўна з афіцыяльным візітам у Маскве па запрашэнню савецкага міністра Андрэя Грамыкі.

Старшыня Вярхоўнага Савета СССР Мікалай Падгорны ў Крамлі прыняў нашага міністра замежных спраў. Паміж М. Падгорным і С. Альшоўскім адбылася гутарка, якая прайшла ў брацкай сардэчнай абстаноўцы.

У гутарцы прынялі ўдзел міністр замежных спраў СССР А. Грамыка, намеснік міністэрства замежных спраў ПНР Ю. Чырэк, пасол Польскай Народнай Рэспублікі ў Савецкім Саюзе З. Новак.

НОВЫ ЎРАД БАНГЛА ДЭШ

13 студзеня г.г. на пасяджэнні ўрада Народнай Рэспублікі Бангла дэш былі размеркаваны партфелі сярод 11 назначаных міністраў.

На прэм'ер-міністра Муджыбура Рахмана ўскладзены таксама абавязкі міністра абароны, унутраных спраў, інфармацыі і міністра па справах кабінета. Абавязкі міністра замежных спраў будзе па-ранейшаму выконваць Абдус Самад Азад. Былы прэм'ер-міністр Таджудзін Ахмед атрымаў партфель міністра фінансаў, планавання і падаткаў. Саед Назрул Ісдам, які выконваў абавязкі прэзідэнта, назначаны міністрам прамысловасці і гандлю.

РАШЭННЕ СУДА Ў ЗАГРЭБЕ

Па рашэнню акруговага суда Загрэба арыштавана група кіраўнікоў таварыства «Матыца хрвацка».

Арыштаваным прад'яўлена абвінавачанне ў тым, што яны з дапамогай сілы або іншымі антыканстытуцыйнымі сродкамі хацелі скінуць існуючы ў Югаславіі дзяржаўны і грамадскі лад. З гэтай мэтай, гаворыцца ў абвінаваўчым заключэнні, яны стварылі контррэвалюцыйную арганізацыю, выкарыстоўваючы ў першую чаргу «Матыцу хрвацку» і студэнцкія арганізацыі.

РАСШЫРЭННЕ ВАЙНЫ

ЗША рэзка расшырылі вайну супраць Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам. Аб гэтым сведчаць даныя Пентагона, апублікаваныя сенатарам Г. Х'юзам. Згодна з гэтымі данымі, колькасць налётаў амерыканскай авіяцыі на ДРВ за 1971 год павялічылася ў пяць разоў у параўнанні з 1970 годам.

ПАВЕЛІЧЭННЕ РАДЫЁАКТЫЎНАСЦІ

З усіх канцоў Японіі паступаюць даныя аб павелічэнні радыёактыўнасці на тэрыторыі краіны ў выніку нядаўніх ядзерных выпрабаванняў у Кітаі. У апублікаваных 13 студзеня г.г. паведамленнях указваецца, што нацыянальны інстытут па даследаванню радыяцыі зарэгістраваў у прэфектуры Ціба, на захад ад Токіо, радыёактыўнасць прыкладна ў 400 разоў большую, чым нармальны ўзровень для гэтага раёна.

ЗАЯВА Г. ХЭМФРЫ

Сенатар Губерт Хэмфры афіцыйна аб'явіў аб намеры дабівацца вылучэння сваёй кандыдатуры на пасаду прэзідэнта ЗША ад дэмакратычнай партыі на выбарах 1972 года. (А.К.)

БССР

НОВАЯ РАДЫЁСТАНЦЫЯ

Пад Мінскам распачала працу новая магутная радыёстанцыя. Галоўная яе антэна мае вышыню 350 метраў.

ВЫСТАЎКА

У сувязі з 50-годдзем СССР у Вільнюсе адкрыта вялікая выстаўка літаратуры пад назвай «Беларуская ССР». Кніжкі на літоўскай і рускай мовах расказваюць пра гісторыю Беларусі, пра супольную барацьбу двух суседніх народаў за савецкую ўладу ў 1918—1919 гадах. На выстаўцы можна ўбачыць кніжкі Я. Купалы, Я. Коласа, М. Танка, П. Броўкі, З. Бядулі, Я. Брыля, І. Шамякіна ды іншых беларускіх пісьменнікаў на літоўскай мове. Выстаўка «Беларуская ССР» адкрывае серыю выставак, прысвечаных адзначэнню знамянальнага юбілею.

ПЛЕНУМ АБКОМА

У Гродне адбыўся пленум абкома КП Беларусі, у час якога было абмеркавана пытанне «Вынікі лістападаўскага (1971 г.) Пленума ЦК КПСС, трэцяй сесіі Вярхоўнага Савета СССР і задачы абласной партыйнай арганізацыі». У працы пленума прымаў удзел кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі П. М. Машэраў, які выступіў з дакладам. Удзельнікі пленума высока ацанілі і аднагалосна адобрылі задачы новай пяцігодкі. Для прыкладу, старшыня калгаса «Прагрэс» у Гродзенскім раёне, Герой Сацыялістычнай Працы Ф. П. Сянько заявіў, што яны рашылі, між іншым, у 1972 годзе сабраць 40 цэнтнераў збожжавых і 210 цэнтнераў бульбы з аднаго гектара.

ЗНАК ЯКАСЦІ

Барысаўская фабрыка імя 50-годдзя КПБ прадукуе музычныя прылады і інструменты, якія добра вядомы ў краіне. Няраз былі яны дэманстраваны на міжнародных выстаўках.

Дзяржаўны камітэт стандартаў Савета Міністраў СССР прысвоіў піяніну «Беларусь—6», якое выпускае гэты завод, знак якасці.

АГАРОД ПАД ШКЛОМ

Саўгас «Мінскі» распачаў будову «агарода пад шклом», які раскінецца на плошчы ў 40 гектараў. Будзе гэта поўнасцю механізаваная фабрыка агародніны. Прадбачваецца, што з кожнага квадратнага метра карыснай плошчы на працягу года гаспадарка атрымае па 20 кілаграмаў агародніны. Пабудова «агарода пад шклом» будзе каштаваць 5 мільёнаў рублёў, але гэтыя грошы вернуцца за два з паловай гады. Фабрыка агародніны распачне прадукцыю ў канцы наступнага года.

НАВАСЕЛЛЕ БІБЛІЯТЭКІ

Віцебская гарадская бібліятэка імя Максіма Горкага пасялілася ў новым двухпавярховым будынку. Тут добра абсталяваны чытальня, лекцыйная зала, пакой для навукова-даследчай работы, бібліяграфічны аддзел, метадычны пункт, пакой для адпачынку. Разам у Віцебску працуе цяпер 139 бібліятэк. (вр)

ПОЛЬШЧА

ВІЗІТ Э. ГЕРКА

Нядаўна I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк правёў сустрэчу з рабочымі калектывамі харчовых фабрык у Познані, Котліне і Калішы. Паколькі Велькапольскі рэгіён з'яўляецца адным з галоўных вытворцаў харчовых прадуктаў, I сакратар ЦК знаёміўся з магчымасцямі павелічэння харчовай прадукцыі на рынак. Калектывы фабрык харчовых канцэнтратаў у Познані і ў Калішы ў адказ на заклік Палітычнага Бюро ЦК ПАРП абавязаліся даць дадатковую прадукцыю больш чым на 120 млн. злотых.

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ КРАМАЎ

Забеспячэнне крамаў і культура абслугоўвання пакупнікоў — было тэмай пасяджэння Палітычнага бюро ЦК ПАРП. Была звернута ўвага на адпаведнае размяшчэнне і мадэрнізацыю крамаў, на лепшае забеспячэнне гандлю сродкамі транспарту і г.д. Адзначалася таксама неабходнасць павышэння кваліфікацыйнага ўзроўню кадраў гандлёвага рэсорту і паляпшэння ўмоў працы прадаўшчыкоў.

НОВАЕ Ў КАМУНАЛЬНАЙ ГАСПАДАРЦЫ

Міністр камунальнай гаспадаркі выдаў загад у справе новых правілаў замены і прыдзелу кватэр. Зараз кватэру атрымае ў першую чаргу той, хто жыве ў будынках, якія знаходзяцца пад пагрозай, або ў каго кватэры празмерна цесныя і г.д., а таксама маладыя шлюбныя пары, якія не маюць уласнай кватэры. Новыя распараджэнні адносна прыдзелу кватэр атрымалі таксама рады нарадовыя і іншыя ўстановы.

МЕХАНІЗАЦЫЯ ЖЫВЁЛАГАДОЎЛІ

Аб'яднанне механізацыі прадукцыі хатняй жывёлы, створанае пры Міністэрстве сельскай гаспадаркі, мае ўжо задавальняючыя вынікі. Неўзабаве будзе зацвярджацца дакументацыя новых, пасучаснаму механізаваных абораў. Планавая прадукцыя абсталявання да абораў новых тыпаў распачнецца на працягу двух гадоў.

КАЛЯРОВАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

Яшчэ ў бягучым годзе Варшаўскае тэлевізійнае прадпрыемства распачне прадукцыю каляровых тэлевізараў. З думкай прыспяшэння тэрміну прадукцыі новых тэлевізараў ужо зараз створана адпаведняя тэхнічная база. Польскія каляровыя тэлевізары паступяць у продаж яшчэ ў бягучай пяцігодцы.

ЗАПІСЫ Ў ШКОЛУ

У верасні г.г. школьны парог упершыню пераступіць 519 тысяч дзяцей. Міністэрства асветы і вышэйшага школьніцтва выдала распараджэнне аб правядзенні запісаў дзяцей у першыя класы да 31 студзеня. Ранейшыя тэрміны запісаў у школу патрэбны для правядзення кансультацый у доктара ўсіх дзяцей, а таксама дзеля іх лепшай падрыхтоўкі да чакаючых іх новых абавязкаў. Для дзяцей, якія не маюць умоў хадзіць у прадшколле, будуць арганізаваны спецыяльныя заняткі пад наглядам педагогаў у рамках так званых прадшкольных цэнтраў. (яц)

ВАЯВОДСТВА

СУСТРЭЧЫ

I сакратар ВК партыі З. Куроўскі, знаёмячыся з Беласточчынай, яе прамысловасцю і гаспадаркай, наведвае галоўныя прадпрыемствы нашага ваяводства, цікавіцца працай і жыццём рабочых калектываў, пазнае іх праблемы, умовы працы, знаёміцца з вырабамі нашых фабрык.

Тыдзень таму назад I сакратар пабываў на найбольшым беластоцкім прадпрыемстве — Фастаўскім тэкстыльным камбінаце, а таксама наведаў Бельск і там філіял ФПіУ.

У мінулым тыдні тав. З. Куроўскі сустрэўся з калектывамі ФПіУ і ваўнянага прадпрыемства імя Сяржана, калектывам Замброўскага тэкстыльнага камбіната, у Ломжы наведаў баваўняную фабрыку, якая яшчэ будуецца, і бульбаперапрацоўчы камбінат. У Лапах I сакратар ВК удзельнічаў у адзначэнні 30-годдзя ППР, а ў Сувалках — у пленуме ПК партыі.

На сустрэчах з грамадствам З. Куроўскі дзякаваў рабочым калектывам за вялікі ўклад працы ў з'ездаўскі чын, а адзначаным прадпрыемствам уручыў ганаровыя дыпломы ЦК ПАРП і Рады Міністраў ПНР.

I сакратар З. Куроўскі і сакратар ВК Я. Златажынскі сустрэліся з кіраўніцтвам Беластоцкай медыцынскай акадэміі. Рэктар АМ праф. др С. Сошка і прадстаўнікі кіраўніцтва пазнаёмілі сакратароў з дасягненнямі і навуковымі і дыдактычнымі планамі гэтай вышэйшай школы.

НАРАДА АКТЫВУ

У Ваяводскім камітэце партыі адбылася нарада сельскагаспадарчага актыву, у якой удзельнічалі сакратары ПК партыі і ЗСЛ, віцэ-старшыні прэзідыумаў ПРН, сакратары ПЗКР і прадстаўнікі ўстаноў, якія абслугоўваюць сельскую гаспадарку.

Вёў нараду сакратар ВК Я. Стомпар. На нарадзе прысутнічаў прадстаўнік сельскагаспадарчага аддзела ЦК партыі Ч. Шчэпанскі.

Абмяркоўваліся дасягненні нашай сельскай гаспадаркі і найважнейшыя заданні на гэты сезон. З дакладам выступіў намеснік старшыні прэзідыума ВРН Ул. Міхалюк. Галоўнымі заданнямі былі названы наступныя: як мага рэнтоўней выкарыстоўваць палі і лугі, палепшыць структуру пасеваў, лепш выкарыстоўваць мінеральныя ўгнаенні, хутчэй уводзіць высокаўраджайныя гатункі збожжа і правільна весці ахову раслін. Падкрэслівалася ў дакладзе і ў дыскусіі, што ў некаторых паветах (Сямяціцкі, Гайнаўскі, Лапскі, Ломжынскі і Беластоцкі) дрэнна яшчэ арганізаваны продаж мінеральных угнаенняў. У жывёлагадоўлі галоўную ўвагу трэба звярнуць на рацыянальнае выкарыстоўванне кармавых запасаў.

ПЛЕНУМ ВК ЗСЛ

12 студзеня адбыўся пленум ВК ЗСЛ, прысвечаны падрыхтоўцы да X ваяводскага з'езду дэлегатаў ЗСЛ. Вёў пасяджэнне прэзас ВК ЗСЛ Ю. Сапежынскі. Прысутнічаў старшыня Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ЗСЛ Я. Рызнар. Вырашана, што з'езд адбудзецца 12 лютага. (яч)

Niedziela 23.I.
7.45 Program dnia. 7.50 TV Kurs Rolniczy: „Prowit" w żywieniu świń". 8.25 „Przypominamy, radzimy". 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 TV Klub Śmiałych. 10.15 „Tokijska opowieść" cz. II („W starym kinie"). 11.15 Sprawozdania sportowe. 13.15 „Australia" cz. I — rep. („W cztery świata strony"). 13.50 Dziennik. 14.05 Koncert symfoniczny. 14.50 „Przemiany". 15.20 Teatrzyk dla Przedszkolaków: A. Chodorowska — „Pani Wrona". 16.00 „Piórkiem i węglem". 16.25 „Piosenka dla Ciebie". 17.30 PKF. 17.40 „Fałszerze" („Znaki zapytania"). 18.30 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Dziewczyna na jeden sezon" — film fab. rum. 21.45 Magazyn sportowy. 22.15 Studio Współczesne: Z. Herbert — „Drugi pokój".

Poniedziałek 24.I.
15.20 i 22.55 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 18.00 „Po tysiącu lat" — film Tele-Aru. 18.20 „Białowieża w zimie" — film TVP („Krajobraz Polski"). 18.40 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: G. Zapolska — „Żabusia". 21.40 „Zbliżenia". 22.10 Duet fortepianowy „Bollatto — Perrino" (Włochy). 22.35 Dziennik.

Wtorek 25.I.
9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — J. Słowacki „Fantazy". 10.55 Dla szkół: (kl. IV) „Tatry". 11.55 „Ostatni po bogu" — film fab. pol. 12.45 i 13.55 Przysposobienie Rolnicze: „Wychów cieląt". 15.20 i 22.55 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Oferty". 17.00 „Gorąca linia" (Katowice, Wrocław, Poznań). 17.40 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Muzyka polskiego baroku" („Słuchamy i patrzymy"). 21.05 „Ostatni po bogu" — film fab. pol. 22.35 Dziennik.

Środa 26.I.
9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Odkrywamy świat atomów". 10.00 „Anna de Cleves" — film ang. („Sześć żon Henryka VIII"). 13.40 „Wybieramy zawód". 15.20 i 22.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Kino z komentarzem", „Żniwa na antypodach". 17.30 Kierunki działania". 18.00 „Sylwetki X Muzy" — Ryszarda Hanin. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Miejsce dla inicjatywy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Anna de Cleves" — film ang. („Sześć żon Henryka VIII"). 21.35 „Światowid". 22.05 PKF. 22.15 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Czwartek 27.I.
8.15 Matematyka w szkole: „Matematyka w klasach matematyczno-fizycznych". 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski — „Juliusz Słowacki". 12.45 Dla szkół: (kl. I—IV lic.) Język polski — „Poezja bohaterstwa". 13.50 i 14.35 Mechanizacja Rolnictwa: „Mechanizacja zbioru zielonek na siano" cz. I i II. 15.20 i 22.35 Politechnika TV I roku. Geometria wykreślna. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.45 Magazyn ITP. 17.55 „Czy wypadek można przewidzieć" („Polak pracuje"). 18.25 TV Kurier Olsztyński. 18.45 „Dialogi historyczne" — „Portret działacza — dr Alfreda Fiderkiewicza. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przypominamy, radzimy". 20.05 Teatr Sensacji: J. Janicki — „Trzecie urodziny" odc. III („Umarłem, aby żyć"). 21.40 „Refleksje". 22.10 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Piątek 28.I.
8.00 TV Kurs Rolniczy: „Pielęgnacja i użytkowanie łoch". 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Zajęcia techniczne — „Międzynarodowy język techników". 10.25 Film fabularny pol. „Lekarstwo na miłość". 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Wychowanie obywatelskie — „Nie samą pracą". 12.45 Dla szkół: (kl. I—IV lic.) Język polski — „Poezja bohaterstwa". 15.20 i 22.50 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka". 17.30 „Nie tylko dla pań". 17.50 TV Kurier Mazowiecki. 18.10 „Wieczór bez gwiazdy" — recital Zbigniewa Wodeckiego. 18.40 Magazyn Medyczny. 19.10 „Na szlaku" — mag. turystyczny. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Markheim" — nowela film. TVP. („Klasyka światowa"). 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV na świecie: O. Wilde — „Kobieta bez znaczenia" (Anglia). 22.30 Dziennik.

Sobota 29.I.
8.20 „Palcem na wodzie" — film fab. czechosłowacki. 9.55 Dla szkół: (kl. VI) Geografia — „Nizina śląska". 11.55 Dla szkół: (kl. I—IV lic.) Język polski — „Poezja bohaterstwa". 15.50 Program I proponuje. 16.15 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.30 Dziennik. 16.40 Teatr Młodego Widza: J. Dobraczyński — „Złota przędza". 17.50 „Z kamerą wśród zwierząt". 18.20 „Sobota w Rydze" — rep. film. 18.40 „Pegaz". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 „Alfabet rozrywki" — „M". 21.10 Dziennik. Wiadomości sportowe. 21.30 „Pożegnanie z bronią" — film fab. USA.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek, 21 stycznia
8.10 Film fab. 9.50 Pięciolatka. 11.10 Nowiny. 14.45 Program dnia. 16.00 Panorama nowin. 16.20 Dla wsi. 16.50 Świat socjalizmu. 17.20 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Spektakl teatralny.

Sobota, 22 stycznia
7.00 Program dnia. 7.30 Nowiny. 7.45 Koncert życzeń. 8.15 Zdrowie. 9.20 Przegląd międzynarodowy. 9.35 Szkatułka muzyczna. 10.50 Film lalkowy. 11.30 Film fab. 13.45 Panorama międzynarodowa. 14.15 W świecie zwierząt. 16.45 Panorama nowin. 16.55 Spektakl TV. 19.00 Czas. 19.40 Film fab.

Niedziela, 23 stycznia
7.00 Program dnia. 7.15 Nowiny. 8.00 Kiosk muzyczny. 10.00 Czterej pancerni i pies. 9 seria. 11.55 Nowiny. 12.00 Akrobatyka. Mecz ZSRR —PRL. 13.00 Sztuka muzyczna narodów ZSRR. 13.40 Tańczcie z nami. TV szkoła tańców balowych. 14.15 Uniwersytet ludowy. 15.00 Klub filmowy. 16.10 W eterze „Młodość". 17.10 Ameryka. 18.10 Gra artysta ludowy ZSRR L. Oboryn. 18.30 Czas. 19.00 Operetka. 21.20 Nowiny.

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

Усе радасці і адзін смутак Г. і З. Кульчакевічаў

Прыстанню іх маладосці стала вёска Чыжы, Гайнаўскага павету. Зыгмунт Кульчакевіч апынуўся ў вёсцы Чыжы 1.III.1951 года. Быў абсальвентам Бельскага педагагічнага ліцэя і распачаў сваю першую працу ў школе, у тым самым будынку, які і зараз яшчэ, стары, цесны і нязручны, служыць школе. Роўна праз паўгода, з новым школьным годам 1951/52, прыехала ў вёску маладзенькая Генрыка, якая неўзабаве стала жонкай Зыгмунта Кульчакевіча. Яна настаўнічала ўжо ад 1949 года ў вёсцы Агароднікі, а ў Чыжы зманіла яе электрычнае святло, яшчэ рэдкае на вёсцы ў той час.

Пра 20-гадовую безупынную і плённую працу Кульчакевічаў у Чыжах можна напісаць эпапею. Вёска гэта вялікая, з багатай гісторыяй пасляваенных перамен і ўласных дарог да лепшага. Кульчакевічы ўключаліся ва ўсе культурна-асветныя і гаспадарчыя пачынанні вёскі. Кшталтавалі ідэалагічна-маральны воблік гэтай вёскі. Пакахалі яе і яе людзей. Жыццё было супольнае і праца для супольнай мэты.

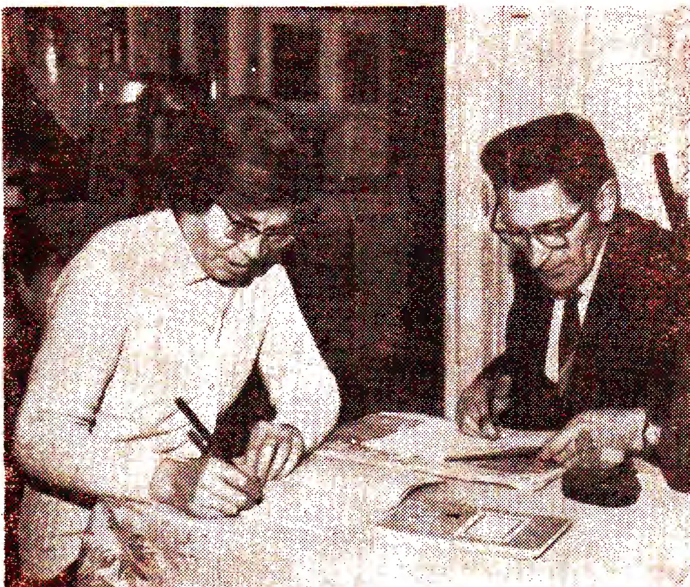

У культурна - асветнай працы вёскі Генрыка Кульчакевіч была і засталася адданым дзеячом. Найлепш, расказвае, выходзіла ў іх праца з тэатрам. Найчасцей ставілі беларускія п'есы. Беларускай мове ў школе пані Генрыка не вучылася. Але навучылася ад людзей, па-чыжоўску. Гаворыць дасканала. У 50-тых гадах, калі не было настаўніка беларускай мовы ў школе, абое Кульчакевічы, ён і яна, вучылі ў сваёй школе беларускай мове, а візітатары, якія любяць чапляцца да настаўніка, ацэньвалі іх вынікі добра. Гэта прыклад, як многа можа добрага і карыснага рабіць працавіты чалавек.

Размаўляем пра юбілей Кульчакевічаў: 20 год іхняй безупыннай працы ў адной вёсцы Чыжы.

Генрыка Кульчакевіч: «Мы няраз з мужам ужо гаварылі, што так доўга тут трымаемся. Ды я ніколі, напрыклад, не ўяўляла сабе, каб перайсці ў горад. Камусьці і на вёсцы трэба быць. А пры тым, я ў сваёй вёсцы карыстаюся аўтарытэтам. Рады мае сардэчна прымаюць гаспадыні, бацькі, выхоўваю дзяцей. Адны з іх адыходзяць, але чалавек прымае новых малых людзей і нанава будуе свае надзеі на іх. Людзі ў нас такую працу цэняць і шануюць нашы намаганні. Спатыкаючыся, пытаюць: «Геня, як там з тым, ці іншым будзе?» Прыходзяць у хату, каб напісаць заяву, ці ўвогуле пагаварыць. І знаеце, мае дзеці таксама не маюць вялікагарадскіх аспірацый.

Дзяцей у Кульчакевічаў чацвёра: дзве дачкі і два сыны. Найстарэйшая, пасля матуры ў беларускім ліцэі ў Гайнаўцы канчае цяпер пасляматуральную школу медсёстраў у Беластоку. Другая — вучаніца трэцяга класа таго ж ліцэя ў Гайнаўцы. Адзін сын у восьмым класе, другі — у другім. Старэйшаму сыну плануецца ў сям'і афіцэрская школа. Малодшаму марыцца музыка, здольны ён да гэтага, любіць гэты зачараваны ў гуках свет. Толькі... — ніводнае з іх не хоча пайсці за намі», з ноткай суму ў голасе адзначае пані Генрыка.

Вялікія чыжоўскія ініцыятывы і грамадскія чыны — гэта плён усяе вёскі: дзве сучасныя крамы, асяродак здароўя, прыгожы з кватэрамі для лекара і стаматолага, якога, на жаль, не ўдаецца чыжоўцам прыцягнуць у сваю прыгожую вёску, у выгодную гатовую кватэру. Апошні чын чыжоўцаў — гэта раміза, пры якой будзе патрэбная для вёскі святліца. Стары вялікі будынак святліцы застанецца для кіно. Настаўнікі, а асабліва сам кіраўнік школы Зыгмунт Кульчакевіч, у гэтых чынах былі першымі.

Сумным голасам паўтарае кіраўнік школы сваю «адзіную балячку» — справу школы. Цяпер хоць чакаюць ужо ўсе, што будова новай школы ў Чыжах пачнецца вясною, альбо летам гэтага года. На пытанне, якая ў кіраўніка школы кватэра, ён не адказвае, але пачынае рысаваць перспектывы, калі будзе ўжо новая школа, а пры ёй дзве кватэры для настаўнікаў. Плануе, што разам з новай школай удасца ім супольнымі сіламі збудаваць спецыяльны дом для настаўнікаў, у якім будуць яшчэ чатыры кватэры. У чыжоўскай школе вучыць 8 настаўнікаў, 6 з іх, як з гонарам паведамляе Зыгмунт Кульчакевіч, члены партыі.

Пані Генрыка: «У гэтай вёсцы цяпер толькі школа чакае свайго вялікага дня. Я сказала мужу, што дзень, калі прыедуць машыны рабіць раскопкі пад новую школу, будзе ў мяне вялікім святам».

Вера Леўчук

Фота: Аляксей Карпюк

Гурток БГКТ у Старым Корніне і яго планы

Гурток БГКТ у Старым Корніне належыць да тых гуртоў, дзе праца ідзе добра. Старакорнінскі гурток мае 39 членаў — з абсалютнай перавагай моладзі. 26 членаў з гэтага ліку ўступіла ў БГКТ у час апошняй справаздачна-выбарнай канферэнцыі гуртка. Увогуле, апошняя справаздачна-выбарная кампанія БГКТ уліла ў гэты гурток новыя сілы да працы — лепшай, шырэйшай, больш плённай і жывой, чым дагэтуль. Падбадзёрыліся ўсе, апрацавалі багаты план працы. Між іншым, плануюць старакорнінцы арганізаваць у новым годзе гурток песні і драматычны гурток.

Драмгурток працаваў у вёсцы даўней. Вёў яго кіраўнік мясцовай школы Васіль Сегень з жонкай Шурай — таксама настаўніцай. Кіраўнік школы належыць да перадавых ініцыятараў у гуртку. Ён жа і верны карэспандэнт «Нівы», за што сардэчнае дзякуй.

Быў гэты старакорнінскі драмгурток цікава задуманы: складаўся з вучняў восьмага класа. У далейшым аднак, як разумеюць і самі члены старакорнінскага гуртка, трэба з працай выйсці шырэй у вёску. Сам факт прыналежнасці вялікай групы моладзі да гуртка БГКТ ужо дае напэўна ахвотны матэрыял на тое, каб драмгурток, ці харавы гурток у Старакорніне славіўся і славіў сваю вёску песняй і словам.

Кіруе старакорнінскім гуртком БГКТ Янка Петручук — адзін з іх — з вясковай моладзі, сын вёскі, гаспадар на роднай зямлі.

(вл)

Дапіска для Васіля Сегеня: аўтар вышэйшай інфармацыі не атрымаў яшчэ плана працы вашага гуртка БГКТ. А план гэты, як мы з вамі гаварылі, нарадзіўся, апрацаваны мясцовым гуртком і вельмі цікавы. Надта хочацца даць прыклад такога плана ў «Ніве». Мо б хто і пераняў добры прыклад.

ці ведаеце што...

...у Сакольскім павеце ёсць 8500 гектараў зямельных угоддзяў ПФЗ. У мінулым годзе адміністрацыя дзяржаўных лясоў пераняла пад пасадку лесу 3900 гектараў. Апрача таго, сельскагаспадарчыя гурткі загаспадарылі 2600 га, а паасобныя гаспадары ўзялі ў арэнду больш 2200 га. ПГР-ы ў Макаўлянах і Кшыштафарове ў бліжэйшыя гады загаспадараць каля 300 га зямельных угоддзяў ПФЗ.

Лодзінскае выдавецтва падрыхтавала нам пад наваготнюю ёлку на 1972 год каштоўны падарунак: падборку беларускай сучаснай паэзіі пад загалоўкам „Wiersze białoruskie”.

Гэта звыш 250-старонкавая, прыгожа афармленая, у цвёрдым палатняным пераплёце кніжка.

Ужо раней, у 1962 годзе, на польскай мове прагучэлі вершы Янкі Купалы, якія Дзяржаўны выдавецкі інстытут сабраў у асобным томе. Праз гады, дзякуючы гэтаму ж выдавецтву, «шляхам дзікіх гусей» завітала да нас часцінка творчага багацця Максіма Танка. У паасобных часопісах, асабліва ў лодзінскіх «Адгалосках», люблінскай «Камэне», часам у варшаўскай «Культуры» або ў кракаўскім «Жыцю літэрацкім», паяўляліся адзіночныя вершы беларускіх аўтараў.

Усё гэта аднак не адлюстроўвала разнароднага багацця беларускай паэзіі. Адна ж толькі трохтомная «Анталогія беларускай паэзіі», якая паявілася ў Мінску яшчэ ў 1961 годзе, змяшчае творы амаль 130 аўтараў.

З тым большай радасцю трэба вітаць новую творчую ініцыятыву. Мы поўнасцю згодны з выдатным беларускім пісьменнікам і добрым знатаком польскай літаратуры Янкам Брылем, калі ён на старонках «ЛіМа» хваліць Яна Гушчу і яго сяброў, і Лодзінскае выдавецтва. Бо трэба ведаць, што аўтар «Беларускіх вершаў» ужо падрыхтаваў да друку зборнік паэзіі Максіма Багдановіча, а яго лодзінскі сябра Мацей Ю. Кананові з уласных перакладаў склаў том апавяданняў Янкі Брыля. Абедзве кніжкі паявяцца на кніжных паліцах дзякуючы Лодзінскаму выдавецтву.

БЕЛАРУСКАЯ ПАЭЗІЯ ПА – ПОЛЬСКУ

Ян Гушча з'яўляецца добрым знатаком беларускай паэзіі. Даказаў гэта ў сваіх артыкулах, якія пад загалоўкам «Паэтычныя адведкі ў блізкіх» у 1970 годзе друкаваў тыднёвік «Адгалосы»; у інтэрв'ю для «ЛіМа» і ўрэшце — ва ўступных паясненнях да падборкі беларускай паэзіі для Лодзінскага выдавецтва.

Ён жа нарадзіўся на Віленшчыне, дзе прайшло яго дзяцінства і маладосць. Вучыўся Ян Гушча ў Віленскім універсітэце і ў Вільне сярод сяброў «жагарыстаў» распачаў свой творчы шлях, на якім заўсёды сустракаў многіх беларускіх паэтаў і празаікаў. У міжваенны час групіраваліся яны вакол беларускіх газет, што выходзілі ў Вільне.

У зборніку *«Беларускія вершы»* Ян Гушча змясціў 198 твораў 49 аўтараў — ад Янкі Купалы па дэбютантаў з апошніх гадоў. Значыць, гэта не ўсеагульная анталогія, а толькі падборка аўтараў і іх твораў. Якімі прынцыпамі кіраваўся Гушча і якія мэты ставіў сваёй працы?

На гэтыя пытанні адказвае ён сам ва ўступных паясненнях.

«Мэта гэтай падборкі, — піша Ян Гушча, — паказаць сучасную паэзію аднаго з нашых усходніх суседзяў. Сучасную, значыць у гэтым выпадку паэзію дваццатага стагоддзя. (...) Таму аўтар гэтай падборкі, — беручы пад увагу магчыма найбольш прозвішчаў, — рашыў шырэй ахарактарызаваць некалькі паэтаў, даючы крыху больш іх твораў. У даным выпадку адносіцца гэта перш за ўсё да чатырох паэтаў. Класікаў прадстаўляюць Янка Купала і Максім Багдановіч, а паэтаў сучасных — Максім Танк, 1912 года нараджэння, паэт асабліва багаты, і Рыгор Барадулін, паэт шмат маладзейшы, які нарадзіўся ў 1935 годзе, але праяўляе вялікі талент, які ўжо апраўдаўся ў шматлікіх вершах...»

Так больш-менш разумеў сваё заданне Ян Гушча і так выканаў яго. Вядома, можна спрачацца з ім ці гэтыя прынцыпы былі найбольш трапныя. У кожнага тут могуць быць свае меркаванні. Ведаць аднак трэба, што Гушча вымушаны быў усё гэта змясціць на дзевяці выдавецкіх лістах. Дык не хапіла месца на тое, каб шырэй распусціць парусы беларускай паэзіі. На маю думку, колькасная прапорцыя між творамі Купалы, Багдановіча, Танка і іншымі аўтарамі надта ж тут вялікая.

Над перакладамі найбольш напрацаваўся сам рэдактар падборкі. З-пад пяра Яна Гушчы выйшла больш, чым палавіна (108 на 198) усіх перакладзеных твораў. Апрача яго, зборнік дакументуе працу яшчэ 29 іншых перакладчыкаў, а сярод іх такіх выдатных паэтаў, як Тадэвуш Хрусцялеўскі, Ян Капроўскі, Станіслаў Е. Лец, Леапольд Левін, Леон Пастэрнак, Сэвэрын Поляк, Ежы Путрамент, Віктар Варашыльскі і іншыя. Прыемна ведаць, што беларуская паэзія мае так многа выдатных сяброў. Сваю творчую і адказную працу выканалі яны паспяхова.

Віктар Рудчык

ЗМС у Бельску

Саюз сацыялістычнай моладзі (ЗМС) у Бельску Падляшскім налічвае 1017 членаў, аб'яднаных у 44 гуртках. Гэтая маладзёжная арганізацыя дзейнічае ў горадзе. Мае яна на сваім рахунку вялікія дасягненні. За два гады падрыхтавала яна да ПАРП 136 чалавек. Паасобныя гурткі, пераважна ў сярэдніх школах, арганізоўваюць папулярна-навуковыя сесіі. Былі яны прысвечаны 25-ай гадавіне Народнай Польшчы, 25-ай гадавіне Войска Польскага, 100-ай гадавіне з дня нараджэння У. Леніна і іншыя. На прадпрыемствах 21 брыгада змагаецца за званне «Брыгады сацыялістычнай працы» і 14 з іх удастоена гэтага звання. ЗМС з'яўляецца таксама арганізатарам добраахвотных гуфцаў працы. Пры філіяле Беластоцкай фабрыкі прыладаў і ўхвытаў члены ЗМС (старшыня Лявон Бэнадычук) дадаткова, грамадскім чынам пры прадукцыі працавалі 2100 рабочагадзін.

Да перадавых гурткоў ЗМС залічаецца таксама гурток ЗМС у ВСС «Сполэм», які ўзначальвае Ірэна Врублеўская, і нядаўна арганізаваны гурток пры Засаднічай будаўлянай школе Бельскага будаўлянага прадпрыемства. (мх)

Дарожны выпадак. *Фота Я. Цялушэцкі.*

На дарогах

Матарызацыя ў нашай краіне стала таму моднай, што яна неабходна пры пабудове лепшага заўтра. Інакш гаворачы, матарызацыя гэта ні распуста, як гавораць некаторыя, ні няшчасце, як думаюць іншыя. Высокае развіццё матарызацыі характэрна для высокапрамысловых краін і рэгіёнаў і яно чакае нас.

Вось некалькі неабходных лікаў з Беласточчыны.

У ваяводстве існуе больш 8 тысяч кіламетраў дзяржаўных і лакальных дарог. Па гэтых дарогах у мінулым годзе ездзіла больш 136 тысяч самаходавых сродкаў транспарту (столькі было зарэгістраваных у аддзелах камунікацыі). Для лепшага ўяўлення трэба дадаць, што ў 1961 годзе ў ваяводстве было зарэгістравана толькі 34.900 самаходавых сродкаў транспарту. Гэта сведчыць не толькі аб трохкратным узросце, але і аб тым, што за гэты перыяд тэмп павелічэння колькасці самаходаў і матацыклаў у Беластоцкім ваяводстве апярэджваў іншыя ваяводствы краіны.

Нельга не цешыцца з гэтых лікаў. Аднак вядома, што большая колькасць самаходаў і матацыклаў на дарогах — гэта большая колькасць дарожных выпадкаў. Праўда, грамадская думка падзелена адносна дарожных выпадкаў: адны гавораць, што каб не было гэтых самаходаў і матацыклаў, дык і выпадкаў не было б, а другія сцвярджаюць, што каб не пешыя і фурманкі, дык дарожныя выпадкі таксама можна было б ліквідаваць.

Жыццё паказвае нешта іншае. Нягледзячы на тое, што колькасць самаходаў павялічылася ў нашым ваяводстве ў тры разы, г. зн. на 200 прац., то колькасць дарожных выпадкаў павялічылася толькі на 52 прац. Калі ў 1961 годзе на 10 тыс. аўтамабільных сродкаў транспарту прыпадала 111 дарожных выпадкаў, дык у 1970 годзе на такую ж колькасць самаходаў выпадала 55 выпадкаў.

Мы не кажам, што ўсё тут добра, тым больш, што зараз менш людзей памірае ад інфекцыйных хвароб, чымсьці гіне ў дарожных выпадках. Аднак вышэй паказаныя лікі сведчаць аб тым, што дарожныя выпадкі не мусяць прама прапарцыянальна залежаць ад колькасці самаходаў.

Аналіз дарожных выпадкаў у нашым ваяводстве гаворыць, што 95 працэнтаў з іх выклікаюць людзі — пешаходы і людзі, кіруючыя сродкамі транспарту. Тыя, хто кіруе сродкамі транспарту, павінен знаць правілы руху. Аднак асноўных правіл, якія датычаць іх, не могуць не знаць і пешаходы. Вось прыклад. За 11 месяцаў мінулага года здарыліся ў ваяводстве 232 дарожныя выпадкі. 146 з іх былі выкліканы пешаходамі. Маючы на ўвазе здароўе і жыццё ўсіх, хто карыстаецца дарогамі — пешаходаў, веласіпедыстаў і шафёраў, звяртаемся да пешаходаў быць разважнымі, асцярожнымі і не забывацца аб правілах дарожнага руху. (ак)

Людзі БГКТ

Яўген Жамойда

Быць перадавым гаспадаром — гэта значыць, на той самай колькасці і якасці зямельных угоддзяў атрымоўваць больш ад сваіх аднавяскоўцаў збожжа, трымаць больш кароў і свіней, ды больш прадаваць мяса для дзяржавы, лепей выкарыстоўваць у штодзённай працы сельскагаспадарчыя машыны і, зразумела, больш працаваць. Да перадавых гаспадароў Сакольшчыны залічаецца, сакратар гуртка БГКТ у Паўднёвым Востраве Яўген Жамойда. Ён нядаўна быў узнагароджаны нашымі ўладамі Сярэбраным Крыжам заслугі. Генё Жамойда спецыялізуецца ў гадоўлі свіней. У мінулым 1971 годзе адвёз ён на пункт скупу 12 штук кормнікаў і ўсе яны былі залічаны да І-ай катэгорыі. У 1965 годзе малады гаспадар пабудаваў хату, а пасля хлявы, свіронак і склеп. У мінулым годзе залажыў «сілу», купіў млынок-сьрутоўнік, крайзэгу, зрабіў сучаснае абсталяванне хаты, у тым ліку купіў і тэлевізар. Мае ён сваю сенакасілку, жнярку і карыстаецца машынамі мясцовага сельскагаспадарчага гуртка, у якім выконвае функцыю старшыні рэвізійнай камісіі. З'яўляецца ён сапраўдным дзеячом сваёй вёскі. Яго парады заўсёды каштоўныя, таму і выбіраюць яго аднавяскоўцы ва ўсе мясцовыя арганізацыі. У БГКТ выконвае ён функцыю старшыні гуртка. Ад 16-га снежня з'яўляецца сакратаром. Ён і сакратар ЗМВ, і прэзас ЛОК-у, і радны ГРН. На сесіях ГРН ён заўсёды актыўны. На апошняй ставіў ён справу даезду да сваёй і суседніх вёсак аўтобуса ПКС-у, які значна аблегчыў бы сялянам спалучэнне з паўятовым і ваяводскім гарадамі, гэта значыць, з Саколкай і Беластокам, куды часта даводзіцца ездзіць па розных справах.

М. Хмялеўскі
фота. Я. Цялушэцкі

Пачатак на стар. 1

Змагар за інтэрнацыянальную еднасць

жэнне ўрадам у Заходняй Беларусі польскіх асаднікаў у той час, калі беларуская вёска пакутавала ад беззямелля. І таму ў сеймавым выступленні ад 3 жніўня 1923 г. Б. Тарашкевіч гаварыў: «...калі ж пэройдзем да гэтай надта вярэдзячай справы — да асадніцтва — дык няспынна, з дня ў дзень, з секунды на секунду выкопваецца пропасць нянавісці паміж беларускім грамадствам і польскім народам».

Б. Тарашкевіч, выражаючы імкненні беззямельнага і малазямельнага сялянства ўсяе Польшчы, дамагаўся правядзення зямельнай рэформы. Калі ж з усяе ўнутранай палітыкі ўрада было відаць, што рэформы не будзе, Б. Тарашкевіч у прамове на сейме 4 снежня 1924 г. сцвярджаў: «Зямельнай рэформы не было, няма яе, і вы, паны, гэтай рэформы не зробіце, бо не хочаце яе зрабіць. Зямельную рэформу народ сам хіба ж зробіць, калі сам возьмецца дзяліць зямлю (галасы з сеймавай залы: «Які народ? якім чынам?»). Увесь народ, не толькі беларускі і ўкраінскі, але таксама і польскі, дачакаецеся, паны, і гэтага».

Праз некалькі месяцаў, калі ў чэрвені 1925 года паслы Камуністычнай партыі Польшчы, Нацыянальнай сялянскай партыі і беларускай «Грамады» ўтварылі ў сейме супольны блок, Браніслаў Тарашкевіч, выступаючы з прамовай ад імя гэтага блока, гаварыў: «Мы ўносім сваю прапанову, якая абапіраецца на тры пункты: зямля без выкупу, без кампенсацыі; падзел зямлі сялянскімі камітэтамі; максімум ад 30 да 60 га. Толькі такая рэформа сапраўды дасць зямлю сялянскім масам і стане падставай для адбудовы новай грамадскай структуры, абароніць нас ад асадніцтва і стане асновай сапраўды братэрскага ўзаемаразумення народаў».

Канчаткова пераканаўшыся, што ва ўмовах буржуазнай Польшчы парламенцкая барацьба не ў сілах змяніць у краіне штоколечы на карысць працоўных, Б. Тарашкевіч з сеймавай трыбуны 25 красавіка 1925 г. заклікае: «Беларускі селянін, беларускія працоўныя масы павінны ў гэтай барацьбе падаць руку ўкраінскім, польскім сялянам і ўсяму працоўнаму люду, бо толькі супольным фронтам — селянін поплеч з селянінам, селянін поплеч з рабочым — на роўных правах могуць здабыць для сябе сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, вызваленне палітычнае і нацыянальнае адраджэнне».

У студзені 1927 г. Б. Тарашкевіч быў пазбаўлены сеймам права нетыкальнасці і разам з 850 дзеячамі «Грамады» арыштаваны. Толькі 23 лютага 1928 г. буржуазны ўрад адважыўся правесці суд над правадыром беларускіх працоўных мас. У сваім апошнім слове ў часе працэсу Б. Тарашкевіч зусім не скрываў свайго запаветнага ідэалу, за які ён змагаўся: «У БССР будуецца беларускі дом, — гаварыў ён. — Саветы з'яўляюцца першым крокам у канкрэтнай гісторыі сацыялізму». Іменна ў грамадскім ладзе СССР — дзяржаве рабочых і сялян, дзе ўсе народы маюць роўныя правы да развіцця свае прагрэсіўнай нацыянальнай культуры, — бачыў ён ідэал дзяржавы, заснаванай на братэрстве народаў. І пацвердзіў гэта ў адозве, напісанай ім у 1928 годзе ў турме ў Грудзёндзы і патаемна высланай на волю. Б. Тарашкевіч сцвярджаў у ёй: «Я абапіраюся на Маркса, я не нацыяналіст. Рашэнне беларускай справы, як наогул усіх нацыянальных спраў... бачу праз сацыялістычную рэвалюцыю».

Гэтыя словы Браніслаў Тарашкевіч выказаў тады, калі, знаходзячыся ў тоўстых мурах санацыйнай турмы, усяго сябе прысвяціў перакладу на беларускую мову жамчужыны польскай літаратуры — «Пана Тадэуша» Адама Міцкевіча.

Ігнат Снарскі

Беларуская літаратура — Аляксандар Баршчэўскі

Перыяд Вялікага княства Літоўскага

ПАЭЗІЯ — ЧАСТКА II.

Сімеон Полацкі — (1629—1680). Па сутнасці з'яўляецца адзіным паўнавартасным паэтам у перыяд Вялікага княства Літоўскага. Паэт з акрэсленай вобразнай сістэмай і метафорыкай. Належыць, уласна кажучы, да трох літаратур: беларускай, рускай і польскай. Сапраўднае прозвішча Полацкага вельмі доўгае. Самуіл Емельянавіч Пятроўскі-Сітнеовіч. Нарадзіўся Полацкі, праўдападобна, недалёка Полацка ў заможнай сям'і. Заможнасць бацькоў дазволіла яму вучыцца ў Кіева-Магілёўскай калегіі, якая мела правы вышэйшай школы. У тагачасных школах тыпу калегіі выкладаліся такія прадметы, як рыторыка і паэтыка. Відаць, яны ўплылі на развіццё паэтычных схільнасцей Полацкага. Тым больш, што ўсе вучні былі абавязаны пісаць вершы з нагоды розных урачыстасцей і свят. Мяркуюць, што Полацкі вучыўся таксама ў Віленскай езуіцкай калегіі.

Калі вестка аб прабыванні Полацкага ў Віленскай калегіі праўдзівая, дык у факце сувязей Полацкага з калегіяй трэба шукаць дадатковай прычыны развіцця яго паэтычных здольнасцей. А гэта таму, што ў езуіцкіх калегіях паэтычныя практыкаванні і навука аб паэзіі сталі на вельмі высокім узроўні.

Чым займаўся Полацкі пасля заканчэння школы? Вестак на гэтую тэму захавалася не многа. Быў настаўнікам брацкай школы праваслаўнага Багаяўленскага манастыра ў Полацку, у пазнейшы час пастрыгся ў манахі. Манастырскае жыццё Полацкага не праходзіла без канфліктаў і трывог. З прычыны нейкага там паклёпу Полацкі быў пасаджаны ў келію, а пасля быў прымушаны дагладаць жывёлу. Умеў аднак перад мітрапалітам Калістам даказаць сваю нявіннасць і зноў вярнуўся да сваіх нармальных заняткаў. Як манах і вучоны — прадстаўнік праваслаўнага жыцця ў Полацку сустрэўся з рускім царом Аляксеем Міхайлавічам, які наведаў гэты горад. Праўдападобна, веды Полацкага і яго паэзія зрабілі добрае ўражанне на рускага цара. У 1660 годзе Полацкі паехаў у Маскву. Даследчык Прашковіч лічыць, што Полацкі паехаў з намерам прасіць у рускага цара дапамогі для Багаяўленскага манастыра. Ці рускі цар заахвочваў Полацкага застацца ў Маскве, сказаць цяжка. Так ці інакш, праз чатыры гады Полацкі пакінуў Беларусь і назаўсёды пераехаў у Маскву.

У Маскве пачынаецца другі перыяд у жыцці, дзейнасці і творчасці Полацкага. Займаўся ён многімі справамі. Перш за ўсё выхоўваў і вучыў царскіх дзяцей. Між іншым, вучыў маладога Пятра Вялікага. Адыграў таксама вялікую ролю як суарганізатар Славяна-грэка-лацінскай акадэміі. Полацкі рашуча выступаў за збліжэнне Расіі з Захадам, і таму можам яго назваць адным з першых «заходнікаў» у рускай культуры. Выступаў Полацкі перш за ўсё ў справах культуры, літаратуры і мовы. Быў ён гарачым прыхільнікам увядзення ў Расіі навучання латыні і дабіўся гэтага ў названай ужо намі Акадэміі. Справа ў тым, што літаратура ў многіх краінах Еўропы ў значнай ступені развівалася на лацінскай мове. Латынь ужывалася таксама ў навуцы. Полацкі хацеў такім чынам наблізіць Расію да культуры і літаратуры заходнееўрапейскай. Няма сумнення, што імкненні і тэндэнцыі Полацкага мелі вялікі ўплыў на развіццё асабовасці Пятра І. І ў тым факце, што Пётр І пайшоў на шырокую мадэрнізацыю Расіі паводле заходнееўрапейскіх узораў, трэба бачыць вялікую ролю Полацкага. Ваюючы ў Маскве з усходняй «грэчаскай» школай, зашчапляючы рускай навуцы і літаратуры заходнюю арыентацыю, Полацкі адкрыў дарогу і заходнееўрапейскаму вершаскладанню і заходняму тэатру, які дагэтуль не быў у Расіі з'явай шырока вядомай.

Як паэт Полацкі па сутнасці належыць тром народам: беларусам, палякам і рускім. У яго спадчыне, найчасцей да сёння яшчэ не апублікаванай, знаходзяцца паэзія і драматургія пісаныя на старабеларускай, стараславянскай, польскай і рускай мовах. Частка гэтага аднак ужо апублікавана і на яе падставе можам судзіць аб галоўных кірунках, ідэях і спецыфіцы паэтыкі ў творчасці Полацкага. Полацкі быў асветнікам, маралістам. І таму асветніцтва, маралістыка пранізваюць усю яго творчасць. Паэт быў, несумненна, верным служкай царквы і хрысціянства, не мысліў ён чалавека па-за- хрысціян-

АГЛЯДЫ ПЕСНІ І ДРАМГУРТКОЎ БГКТ

Прыступайце да конкурсаў!

У адказ на нашы пісьмовыя пытанні, ці ваш драмгурток альбо песняр прыступіць да выбранага агляду ў 1972 годзе, атрымалі мы адказ ад Валодзі Парфенюка з Новага Вострава (Сакольскі павет) такі:

«Хачу вам паведаміць, што наш гурток БГКТ хоча прыняць удзел у аглядзе драмгурткоў у 1972 годзе. Бяда толькі такая, што пакуль не намецілі мы п'есы. Тыя, якія ў нас ёсць, ужо ставіліся, а некаторыя з іх проста нецікавыя для сцэны».

Больш сумны адказ атрымалі з вёскі Кожына (у Бельскім павеце):

«Удзелу ў аглядзе драмгурткоў у 1972 годзе прыняць не прыдзецца, таму што ў гэтым годзе ў вёсцы няма драматычнага гуртка».

Ад рэдакцыі: Адказваючы вёсцы Новы Востраў і многім іншым вёскам, якія таксама скардзяцца на недахоп новых п'ес, паведамляем Новаму Вострaву і іншым вёскам, што новы беларускі каляндар за 1972 год, які ўжо знаходзіцца ў продажы, прыносіць новую і цікавую п'есу для мастацкай самадзейнасці. Заахвочваем да яе выкарыстання! (вл)

У Клюковіцкай грамадзе

У мінулым годзе многа што змянілася ў Клюковіцкай грамадзе, Сямяцічкага павету. У маі аддадзены ў карыстанне 5-кіламетравы адрэзак дарогі Клюковічы—Токары. Дзякуючы гэтаму мерапрыемству зараз ходзіць аўтобус у Сямяцічы. Вялікай падзеяй у грамадзе была перадача ў карыстанне дома культуры ў Вілінаве, у якім абсталявана вялікая глядзельная зала са сцэнай, ГС-аўскі клуб і г.д. Жыхары Вілінава ўлажылі ў яго пабудову грамадскія чыны на суму 345 тысяч злотых. У лілені мінулага года мясцовы кааператыў адкрыў сваятліцу, якой карыстаюцца ўсе жыхары Клюковіч і цэлай акругі. У тым жа годзе закончана пабудова новага пункту скупкі і складу на збожжа і мінеральныя ўгнаенні. Распачаты таксама новы аб'ект — дом стражака ў Сяміхочах.

Усе вёскі на тэрыторыі Клюковіцкай грамады электрыфікаваны. Электрыфікаваць засталося толькі паасобныя калёніі. На 14 вёсак у грамадзе дагэтуль не ліквідавана цераспалосіца толькі ў Вілінаве і Токарах. Над ракой Пульвай у акрузе Сяміхоч, Вулькі і Тымянкі заканчваецца зараз меліярацыя пасбішч і сенажацяў. У кожнай вёсцы дзейнічаюць сельскагаспадарчыя гурткі. Сярод іх найлепшымі з'яўляюцца сельгасгурткі ў Сяміхочах, Літвінавічах і Токарах. У грамадзе ёсць каля 700 гектараў зямельных угоддзяў ПФЗ, з якіх 206 га ўзяў у карыстанне кааператыў. Моладзь у Клюковіцкай грамадзе актыўная. Працавала яна грамадскім чынам перш за ўсё пры пабудове лакальных дарог і пры ўборцы збожжавых культур у каапертыве.

У 1971 годзе сяляне грамады прадалі дзяржаве 230 тон збожжа, 290 тон бульбы і 70 тон мяса. Найлепшымі гаспадарамі ў грамадзе з'яўляюцца Здзіслаў Сядлецкі і Грыша Радосюк з Клюковічаў, якія тэрмінова і звышпланава выконваюць свае пастаўкі, прыкладна вядуць свае гаспадаркі, маюць уласныя сельскагаспадарчыя машыны і г.д. (ЯЦ)

ПАТРЭБНЫ РАНЕЙШЫ КУРС

У Клейніках, Гайнаўскага павету, ёсць Засадначая сельскагаспадарчая школа (ЗСР), у якой вучыцца моладзь толькі з Гайнаўшчыны. Клейнікі знаходзяцца непадалёк ад мяжы Гайнаўскага павету з Бельскім. Дзякуючы такому блізкаму суседству ў клейніцкую ЗСР магла б ездзіць моладзь з бельскіх вёсак. З Бельска няма аднак такога аўтобуса, які б прыязджаў у Клейнікі на гадзіну восьмую раніцы або раней. Ёсць аўтобус, але паўгадзіны пасля восьмай. Добра было б, каб улады ваяводскага прадпрыемства ПКС узялі гэта пад увагу і арганізавалі ранейшы курс. Было б гэта вялікай дапамогай для вучняў, якія ахвотна атрымалі б сельскагаспадарчую адукацыю. Пры тым варта адзначыць, што ў клейніцкай ЗСР штогод ёсць вольныя месцы, якія маглі б быць паспяхова выкарыстаны. (яц)

30 ГАДАВІНА ППР

5-га студзеня ў Нараўках адбылася адна з павятовых урачыстасцей Гайнаўскага павету, прысвечаная 30-ай гадавіне Польскай рабочай партыі (ППР). У гэты дзень пачатковай школе было прысвоена імя Аляксандра Валкавыцкага, які тут шмат гадоў працаваў і якога банда Лупашкі 17-га красавіка 1945 года забрала са школы і разам з яшчэ трыма ППР-оўцамі расстраляла ў цэнтры Нараўкі. У гэтым месцы стаіць цяпер помнік ахвярам фашызму. Ля школы і каля помніка адбывалася ўрачыстасць, аб якой мы расказажам.

Каля школы сабраліся жыхары Нараўкі, школьная моладзь, настаўнікі і прадстаўнікі павятовых улад з Гайнаўкі. Духавы аркестр іграе гімн і Інтэрнацыянал. Кіраўнік пачатковай школы Аляксандр Закройшчык вітае ўсіх прыбыўшых на ўрачыстасць і асабліва сардэчна вітае жонку Аляксандра Валкавыцкага, Надзею Валкавыцкую і іншых членаў яго радні. Затым выступае інспектар асветы — Іван Копчук. Гаворыць ён аб педагагічнай дзейнасці Аляксандра Валкавыцкага і зачытвае пастанову куратара асветы Беластоцкай акругі аб тым, што пачатковай школе ў Нараўках прысвоена імя Аляксандра Валкавыцкага. Пасля інспектара выступае старшыня павятовай рады нарадовай Мікалай Самоцік. Успамінае ён цяжкія гады санацыйнай улады, а пасля гады акупацыі і гады станаўлення народнай улады, той перыяд, які звязаны з дзейнасцю ППР і з дзейнасцю Аляксандра Валкавыцкага. Пасля Мікалай Самоцік адкрывае заслону з мемуарнай дошкі і шыльды школы імя Валкавыцкага. Узрушыла выступленне вучаніцы 8-га класа Анелі Астроўскай. У гэты час адна з вучаніц школы ўручыла кветкі Надзеі Валкавыцкай.

Канчаецца ўрачыстасць. Аркестр іграе Інтэрнацыянал і ад школы фармуецца паход да помніка. Тут зноў іграюць гімн. Затым сакратар грамадскага камітэта ПАРП Рыгор Русок выступае з прамоваю аб ролі і значэнні ППР. Мінутай цішыні ўшаноўваецца памяць забітых жыхароў Нараўкі. Пачынаецца ўскладанне вянкоў пад помнікам.

Урачыстасць закончылася ў спартыўнай зале школы мастацкай часткай. Выступалі школьнікі пад кіраўніцтвам настаўніцы Веры Міхноўскай. Перад ёю кіраўнік школы Аляксандр Закройшчык цікава расказаў аб жыцці і працы Аляксандра Валкавыцкага.

Пры помніку прадстаўнікі павятовых і мясцовых улад.

Ускладанне вянкоў пад помнікам ахвярам фашызму.

Падчас урачыстасці ля школы выступіла з прамоваю вучаніца 8-га класа Анеля Астроўская.

Жонцы Аляксандра Валкавыцкага, Надзі Валкавыцкай уручаюцца кветкі.

Тэкст і фота М. Хмялеўскі

скай ідэалогіяй. Не была аднак гэта маралістыка схаластычная, тыпова сярэдневяковая. Пры ўсёй сваёй рэлігійнасці Полацкі бачыў патрэбу шырокага прымянення навукі і асветы ў жыцці краіны. Такім чынам, аддаючы даніну сярэдневяковай маралі, выходзіў насустрач новаму свету.

Другой тэндэнцыяй у паэзіі Полацкага была пахвала высокапастаўленых асоб. Панегірычная паэзія ў тыя часы была з'явай шырока вядомай. Амаль кожны арыстакрат стараўся мець прыдворнага паэта, які апяваў славу роду. Нельга звесці, зразумела, паэзіі Полацкага да ролі паэзіі сервілістычнай, аднак вернападданчы струмень у адносінах да рускага цара ў яго творчасці выступае. Вершы Полацкага прысвечаны і асобе цара, і асобе царыцы, і іх дзецям. Так, як гэта было заўсёды ў панегірычнай паэзіі, героі гэтых вершаў або адзначаюцца выключнай геніяльнасцю, або выключнай прыгажосцю. Пры нагодзе аднак Полацкі стараўся звярнуць увагу рускага цара на лёс беларускай і асабліва полацкай зямлі. У тым часе ішла барацьба паміж Рэчыпаспалітай Польшчай і Расіяй за беларускія землі. Полацкі цвёрда стаяў на грунце царскай экспансіі і лічыў яе вызваленчай місіяй. Многія з яго вершаў — гэта па сутнасці оды, усхваляючыя ваенныя перамогі рускага цара. У гэтых творах многа пафаснасці, узвышанасці, рытарычнай дэкламацыі. Словам, ёсць у іх тое, што было тыповым для панегірычнай паэзіі.

Нельга аднак думаць, што Полацкі зусім бескрытычна адносіўся да рэчаіснасці. Быў ён чалавекам, які ведаў, што ў рэчаіснасці трэба хваліць, што трэба ганіць. Напісаў значную колькасць сатырычных твораў, у якіх высмейваў чалавечыя і грамадскія заганы. Асуджаў ён багацце, імкненне да славы. Асуджаў злоўжыванне ўладай. Выступаў супраць тыраніі і несправядлівых суддзяў.

Да найбольш вядомых твораў Полацкага трэба аднесці «Ветраград-многацветный» і «Рыфмологіон». Паэзія Полацкага заставалася пад значным фармальным і зместавым польскім уплывам. І так, яго твор «Беседы пастушеские» быў залежны ад польскіх пастаралак, а «Рыфмованы псалтыр» ад «Псалтэжа» Я. Кахаnoўскага. Польскі ўплыў выявіўся і ў тым, што Полацкі перанёс у старабеларускае і рускае вершаскладанне сілабічную сістэму.

Полацкі быў не толькі паэтам, але і драматургам. Напісаў такія п'есы: «Комедия притчы о блудном сыне» і «Комедия о Навуходоносеры».

Пачатак на стар. 1

Пра што гавораць у гуртках

чаць пра недахоп рэпертуару, просяць, каб улады памаглі. Гэтую справу, сапраўды, трэба будзе вырашыць. Само ГП гэтага не зробіць. Патрэбна тут дапамога адпаведных органаў і перш за ўсё ВДК. 2) Усюды дамагаюцца павелічэння колькасці савецкіх фільмаў, пажадана ў арыгінальнай версіі. ГП будзе прабаваць у рамках супрацоўніцтва з ТППР і Ваяводскім праўленнем кіно палепшыць справу. 3) Не надта добра распаўсюджваюцца нашы выданні, не ўсюды даходзяць. Ужо ў гэтым годзе мы давезлі каляндар да ўсіх гурткоў, там можна яго купіць. Падобна зрабілі з іншымі. 4) Дамагаюцца больш аўтарскіх сустрэч. ГП пастараецца і тут давесці нашы размовы і ўмовы з аўтарамі, членамі літаратурнага аб'яднання да канца, каб аўтары часцей, ахвотней і акуратней наведвалі гурткі. 5) Больш сустрэч патрабуюць і з журналістамі. Хочуць, каб больш пісалася пра працу гурткоў і іхнія праблемы. 6) Вельмі моцна стаіць справа Беларускага рэгіянальнага музея. Людзі збіраюць экспанаты, а няма іх куды далей дзяваць. Пра будынак для нашага музея мы праводзілі і праводзім шырокія размовы на найвышэйшым ваяводскім узроўні. Спадзяемся, што ў бягучым годзе, да VII нашага з'езду мы вырашым і гэтую праблему. 7) «Лявоніха» — каб павялічыла колькасць канцэртаў. Такая магчымасць ёсць, і на гэта пойдзем. «Лявоніха» перажывала крызіс, але цяпер пад новым кіраўніцтвам Тэклі Вашчук пачаўся яе свежы і добры старт, на дадатак ў рэгіянальна-фальклорным рэпертуары.

Асобна хачу сказаць, што сходы гурткоў узнімаюць многа істотных спраў для сваёй вёскі непасрэдна, для сваёй штодзённай працы. Дыскусіі ідуць аб гаспадарчым узросце, аб новай гаспадарчай палітыцы партыі, прымаюцца абавязацельствы.

Вялікая роля ў кампаніі нашага актыву. На кожным сходзе гуртка прысутнічае актывіст аддзела або ГП БГКТ. Выражаем наша сардэчнае прызнанне гэтым людзям і іх працы.

Запісала Вера Лейчук

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

ІДЗЕ МАГІЛЁЎСКІ ЛАЎСАН

«Пабудаваць Магілёўскі камбінат сінтэтычнага валакна» — так лаканічна было запісана шэсць год назад у дырэктывах па восьмаму пяцігадоваму плану аб новым гіганце беларускай хіміі.

Цяпер на беразе сівога Дняпра на 120-гектарнай плошчы ўзвышаюцца дзесяткі жалезабетонных карпусоў, паміж якімі пралеглі галерэі, транспартныя эстакады, сотні кіламетраў трубаправодаў. У мінулай пяцігодцы тут вырас комплекс па вытворчасці дзімеціл — церафталата — зыходнай сыравіны для атрымання паліяфірных валокан, а таксама найбольшая ў Еўропе штапельная вытворчасць.

Выкананне такога аб'ёму работ патрабавала вялікіх намаганняў калектыву будаўнікоў. Ім давялося перамясціць 16 мільёнаў кубаметраў грунту, змантаваць 320 тысяч кубаметраў жалезабетонных і 30 тысяч металічных канструкцый, улажыць звыш 400 тысяч кубаметраў маналітнага жалезабетону і 100 мільёнаў штук цэглы, зашкліць 340 тысяч квадратных метраў вокан, прыкрыць дзесяткі гектараў дахаў...

Такім чынам, у новую пяцігодку (1971—1975) Магілёўскі камбінат штучнага валакна ўступіў у строй дзейнічаючых прадпрыемстваў. Цяпер штомесячна ў розныя гарады Савецкага Саюза і рэспублікі ідзе звыш тысячы тон лаўсану. Найбольшымі спажыўцамі магілёўскага валакна сталі камвольныя камбінаты краіны. Дабаўленае ў шэрсць яно робіць тканіны больш прыгожымі і моцнымі.

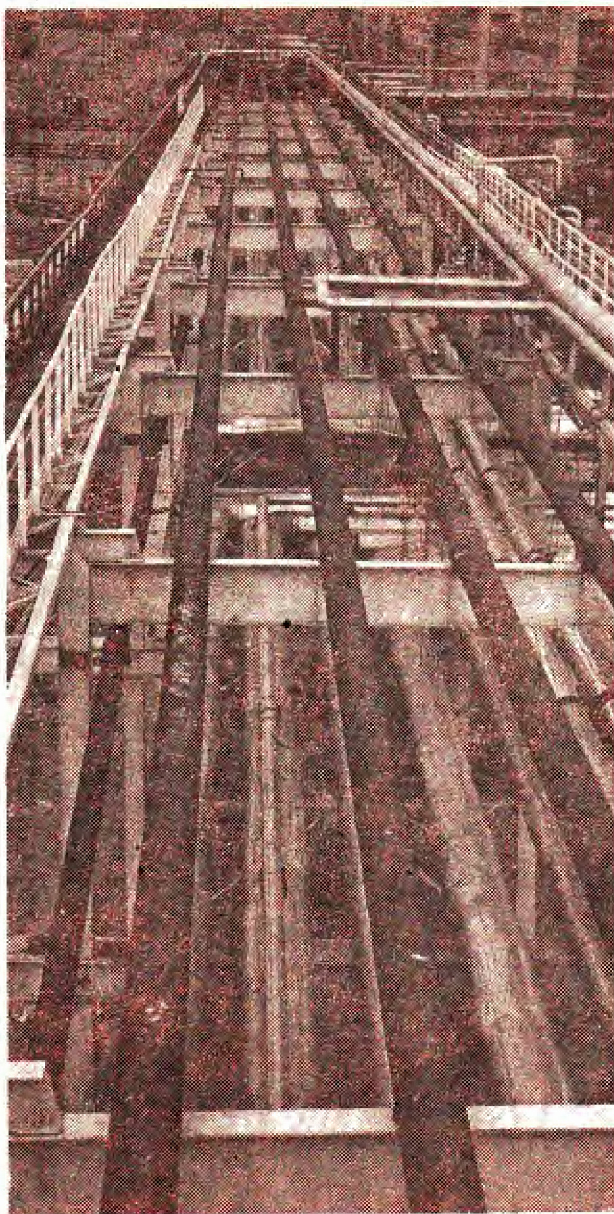

Тэхнічныя эстакады трубапровода да цэха палімерызацыі.

Так, мінскія камвольшчыкі дабаўляюць у касцюмныя тканіны да 45 працэнтаў магілёўскага лаўсану. Шырока выкарыстоўваюць яго і аршанскія тэкстыльшчыкі. Вялікім попытам таксама карыстаюцца і тканіны з бавоўны з дамешкай лаўсану.

У мінулым годзе на камбінаце было атрымана філаментнае валакно. У адрозненне ад штапельнага яно мае не рэзаную нітку, а суцэльную, якой можна прыдаць розныя колеры і адценні. З шоўку, сатканага з такіх нітак, можна шыць прыгожыя касцюмы, сукенкі і моцную дзіцячую вопратку. Ніткі грубейшыя прыдатны для вырабу корда, рыбацкіх сетак, транспартных стужак, пажарных рукавоў, брызентаў і парусаў, марскіх канатаў і г.д. Паліяфірная тканіна не дае ўсадкі, устойлівая на ўздзеянне святла і мікраарганізмаў, не баіцца вільгаці, дрэнна праводзіць электрычны ток. Па сваіх якасцях яна сапраўды ўніверсальная, мае неабмежаваныя магчымасці практычнага прымянення. І калі спачатку прадбачвалася магутнасць Магілёўскага камбіната сінтэтычнага валакна на 50 000 тон лаўсану ў год, дык потым былі зроблены ўдакладненні, і на тэрыторыі камбіната з'явіліся новыя будаўнічыя пляцоўкі.

Вытворчасць па выпуску філаментнага валакна будзе самай магутнай на прадпрыемстве. Адзін толькі яго галоўны корпус займае 16 гектараў. Праектная магутнасць новай вытворчасці 24 тысячы тон шоўку ў год для вырабу тэхнічных матэрыялаў і 6 тысяч тон — для вырабу тавараў народнага ўжытку. Вытворчасць штучнага валакна будзе павялічвацца і ў 1975 годзе дасягне 87 тысяч у год. Магілёўскі камбінат будзе найбольшым у Еўропе прадпрыемствам такога тыпу.

Рыгор Баршчэўскі
фота. В Казлова

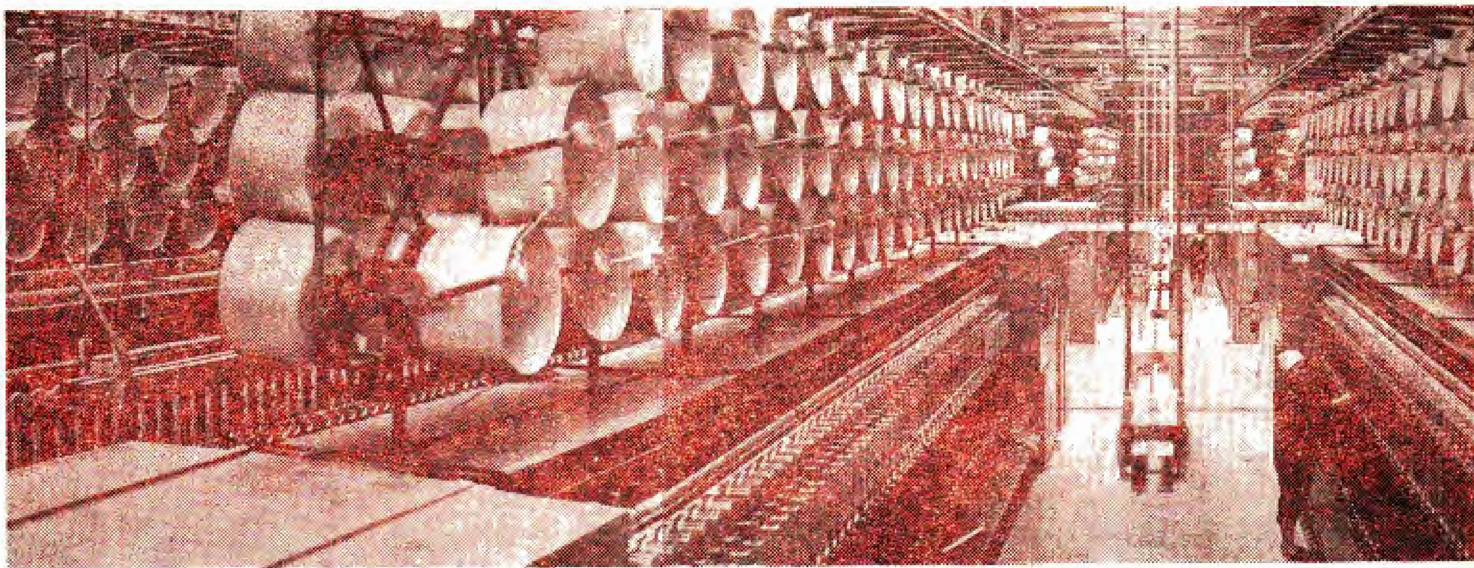

Круцільна-выцяжны цэх.

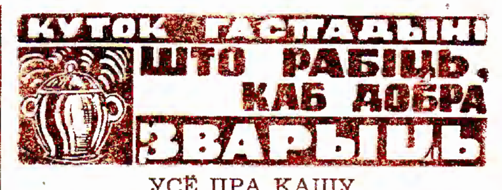

УСЁ ПРА КАШУ

Нясмачная каша — гэта значыць, дрэнна звараная. Бо возьмем, напрыклад, пярловую кашу — упражаную, як трэба, кожнае зерне аддзелена, палітую смачным грыбным соусам; альбо гарачую грэчневую кашу, рассыпаючуюся, палітую румянымі скваркамі, пададзеную з салодкім або кіслым малаком.

Аднак кашу трэба ўмець варыць, знаць прапорцыю вады, умела спалучаць дадаткі. Трэба ведаць таксама, што крупы багатыя вугляводамі, што ёсць у іх бялок, фосфар, жалеза і вітаміны з групы В, але бялок гэты, як бялок усіх раслінных прадуктаў, няпоўнавартасны. Таму добра было б спалучаць кашы з мясам, яечкамі, сырам, малаком. Больш вартаснымі з'яўляюцца буйныя кашы, паколькі каштоўныя складнікі знаходзяцца зараз жа пад луской, аднак гэта не для людзей з хворым страўнікам, для іх кашы трэба добра разварваць і праціраць праз сіта, менавіта, каб не трапіліся рэшткі лусак.

Як зварыць кашу, каб не «калола ў зубы» і не была густой адналітай масай? Усе больш буйныя гатункі круп неабходна перад тым, як варыць, абпаласкаць у летняй вадзе, а дробныя — прасеяць, каб пазбавіць мучнога пылу. Пасля заліць гарачай вадой у адпаведнай прапорцыі, у спецыяльнай, падвойнай каструльцы, альбо проста: падварыўшы кашу, завярнуць каструльку ў газеты, фолію і коўдру і так пакінуць на некалькі гадзін. Адпаведныя прапорцыі вадкасці (можа быць не толькі вада, але і вада з малаком, навар з гародніны, булён, навар з грыбоў) для буйнейшай крупы — 2 шклянкі вадкасці на 1 шклянку крупы, для крупы драбнейшай — 1,5 шклянкі вадкасці на 1 шклянку крупы.

Варачы кашу традыцыйным спосабам, неабходна памятаць, што нельга ставіць каструлю з кашай на адкрытым агні, заўсёды пад каструлю трэба падлажыць асбеставую плітку, калі ўсё ж каша прыстане да дна — на 15 мінут уставіць каструлю ў халодную ваду.

КАТЛЕТЫ З ЯЧМЕННАЙ КАШЫ

4—5 сушаных грыбкоў намачыць, назаўтра зварыць у той жа вадзе, даліваючы яе па меры таго, як будзе выпароўвацца, так каб засталася прыблізна шклянка навару. Зварыць кашу. Павінна яна быць сыпкая. Астудзіць яе і дадаць пасечаныя грыбы, адно зваранае, пасечанае яйцо, пасмажаную на лыжцы тлушчу, вельмі дробна нарэзаную цыбульку, соль, перац і сырое яйцо. Добра размяшаць усё і рабіць невялікія катлеткі, мачаць іх у цёртую булку і смажыць з абодвух бакоў. Падаваць з грыбным соусам, які робяць наступным чынам: муку падрумяніць на лыжцы тлушчу, развесці астуджаным наварам з грыбоў, дадаць перцу, солі, закіпяціць, а, зняўшы з агню, дадаць паўшклянкі смятаны.

Гаспадыня

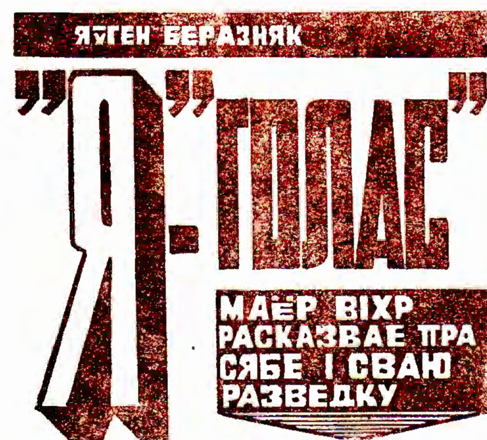

ТАНДЭТА

Сонца стаяла ўжо высока, калі мы ўехалі ў горад. Я не бачыў яго: у закрытай машыне з завешанымі вокнамі сталі паўпоцемкі. Машына доўга пятляла, пакуль не спынілася на вуліцы Паморскай — ля кракаўскага гестапа.

Мяне чакалі. Адразу прывялі на другі паверх. У пакоі следчага, відаць, спецыяліста па дэсантніках, кінуліся ў вочы рацыі ды рукзакі савецкай вытворчасці. Следчы заўважыў сталёвую бранзалетку. Паморшчыўся. Загадаў зняць. Прапанаваў цыгарэту. І зусім не спяшаўся з допытам. Запрасіў да століка. Пачаў частаваць смажаным мясам, вермішэлем з мёдам. Ён аказаўся жартаўніком-філосафам, гэты ветлівы гестапавец.

— Жывы сабака, — падміргнуў ён мне, — лепш за мёртвага льва. Так, прыяцель?

Вёў допыт, перасыпаючы яго жартамі-прымаўкамі накшталт таго, што «аўчына варта вырабу», што «зняўшы галаву, па валасах не плачуць» і што некаторыя правінцыйныя следчыя (намёк на Катовіцэ) разбіраюцца ў справах разведкі, «як свіння ў апельсінах».

Гэтыя рускія прымаўкі на правільнай рускай мове, амаль без акцэнту, на вуснах мацёрага ворага гучалі больш крыўдна і кашчунна за самую брудную лаянку і пагрозу. Ён лічыў мяне паслухмяным, прыціснуўшым хвост сабакам, заарканеным настолькі, што ўжо не вельмі важна, можна яму верыць цалкам ці не.

Следчы пазваніў. Вынеслі цёмна-сіні касцюм, адпрасаваны, ачышчаны ад плям крыві, туфлі, кепку, пяць тысяч злотых, батарэі і цыгарэты.

— Апранайся, прыяцель, і за работу. Пойдзеш на рынак і будзеш прадаваць свой гадзіннік.

У закрытай машыне мяне давезлі да паштамта. Перакладчык яшчэ раз напомніў настаўленне «веселуна», расказаў, як папасці на рынак.

Прыйшоў на месца, дзе прадаюць гадзіннікі. Вельмі няручнае месца для ўцёкаў: вузкі завулак і мала людзей. Побач са мною тут жа выраслі маўклівыя хлопцы — таксама з «Амегамі». Куды я, туды і яны. Я заламаў такую цану, што пакупнікі адзін за адным адыходзілі расчараваныя. Пад вечар мяне адвезлі ў Мантэлюпіху — кракаўскую турму гестапа. Днём у тым жа суправаджэнні зноў на работу...

...Тандэта толькі з першага погляду здавалася хаатычнай. Вялізны вулей падзяляўся на соты: абутковыя і на запальніцы, жаночага адзення і мужчынскага, соты валютныя, дзе, нібы ў руках фокуснікаў, мільгацелі маркі, долары, фунты.

А вось і наша вулачка. Дастаю сваю «Амегу». Ходзім з праваднікамі, нібы прывязаныя адзін да аднаго: ніяк нельга адарвацца. К канцу дня падышоў да мяне нейкі мужчына, патупаўся, запытаў (я нават уздрыгануўся ад гукаў роднай мовы):

— Эвакуіраваны?

— Так.

— Адкуль, зямляча?

Пытанні нагадвалі пароль і мае целаахоўнікі насцярожыліся. Хацелася крыкнуць: «Згінь, зрікні! Гэта ж я, я цябе выдумаў!»

У мяне ўсё ў сярэдзіне заныла. А што, калі наш чалавек, што, калі пападзецца на ўяўнай, падсадной качцы? Але гадзіннік таргаваць «зямляк» не стаў. Адышоў. І зноў — ніякай магчымасці ўцячы.

УЦЁКІ

Шчыра кажучы, я пачаў ужо страчваць веру. У маім распараджэнні заставаўся адзін дзень. Я зразумеў, што дапусціў сур'ёзную памылку, абмяжоўваючы такім кароткім тэрмінам час уяўнай сустрэчы. Гестапаўцы нервуюцца, пачынаюць падазраваць, што ўсё гэта гульня. Трэцюю ноч у Мантэлюпіху спаў дрэнна. Усё думаў, што рабіць. Магчыма, прызнацца, што для сустрэчы намечаны рэзервныя даты, на выпадак, калі рэзідэнт не зможа з'явіцца своечасова?

Не атрымаецца. Следчы не дурны і наўрад ці будзе глытаць такую прынаду. Ён з тых, хто мякка сцеле, ды цвёрда спіць. Здагадаецца, што яго водзяць за нос, і — бывай, апошні шанц.

Апошні шанц...

Што б ні здарылася — у турму не вяртацца. Лепш загінуць на людзях ад эсэсаўскай кулі, чым пад катаваннямі. Так я вырашыў і да следчага ўвайшоў зусім спакойны. На гэты раз ён не ўсміхаўся, не жартаваў:

— Што гэта ты, прыяцель, падводзіш сяброў? Заўтра мы з табой не так пагаворым.

Я сказаў, што пры такіх целаахоўніках працаваць нельга. Дзіцяці і то відаць, што гэта за людзі. Які ж дурань пойдзе на сустрэчу! Пан следчы, відаць, лічыць савецкіх разведчыкаў круглымі ідыётамі.

Следчы рассмяяўся:

— Ды ты, прыяцель, не зусім просты. Едзь. Будуць табе ўмовы.

...Яны па-ранейшаму ішлі следам, але пяць-шэсць метраў я адваяваў. «Цік-так, цік-так, цік-так», — адлічвала «Амега» апошнія мінуты. Уцякаць? Зараз? Нельга. Навокал людзі. Перастраляюць. І вулачка перакрыта гестапаўцамі. Чакаць, чакаць — яшчэ не скончыўся час.

Раптам выстрал, другі, трэці. Штосьці там адбывалася ў цэнтры плошчы, у самым сэрцы Тандэты. Партызаны? Пад-

ТРЫБУНА чытачоў

ЖАНЧЫНЫ З МІХАЛОВА

Актыўна дзейнічае гурток вясковых гаспадынь (КГВ) у Міхалове, Беластоцкага павету; ім кіруе Вольга Гурская. КГВ налічвае 40 чалавек. У апошнія гады міхалоўскія жанчыны арганізавалі ў сябе кулінарныя і кравецкія курсы. Садзілі таксама фасолю. Сабраныя грошы склалі на ашчадную кніжку. Зараз КГВ цесна супрацоўнічае з кіраўніцтвам мясцовага цэнтра «Сучасная жанчына», а перш за ўсё з кіраўнічкай цэнтра Ірэнай Банькоўскай. У памяшканні, дзе цяпер знаходзіцца «Сучасная гаспадыня», жанчыны маюць свой куточак, дзе могуць праводзіць сходы.

У мінулым годзе члены КГВ збіралі макулатуру і бутэлькі, а сабраныя за іх грошы (80 зл.) пераказалі яны на пабудову Каралеўскага замка ў Варшаве.

(яц)

ДЛЯ БЯСПЕКІ ВЁСКІ

У канцы снежня 1971 года сяляне Крывяціч зрабілі складчыну і нанялі капарку, якою выкапалі два супрацьпажарныя басейны. Вясною гэтыя басейны будуць абложаны бетоннымі плітамі і абгароджаны. Прадбачваецца ў Крывяцічах стварэнне супрацьпажарнай каманды. Ёсць ужо каля 15-ці добраахвотнікаў.

Ваня Кірызюк

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Бацька апісаў завяшчаннем гаспадарку другой жонцы і памёр у 1961 г. Яго другая жонка аддала гаспадарку падчарыцы, якая за гэта забавязалася ўтрымоўваць яе да смерці. Памерла ў лістападзе 1971 г. Ці падчарыца, якая апрацоўвае гаспадарку, мае права да спадчыны?

АДКАЗ: Падчарыца не мае спадчынных правоў па мачысе без завяшчання, а, як вынікае з пытання, мачыха завяшчання не пакінула. Зразумела, што калі б умова аб пажыццёвым карыстанні з гаспадаркі з абавязкам утрымання яе ўласніка да смерці, была важнай, завяшчанне не было б патрэбным. Да гэтага аднак патрэбна натарыяльная форма.

У вашым выпадку з дапамогай прыходзіць закон з 26 кастрычніка 1971 г. аб урэгуляванні ўласнасці сельскіх гаспадарак. Паводле гэтага закону, пададзеныя ў вашым прыкладзе ўмовы робяцца важнымі. Зразумела, калі яны заключаны перад уваходам у жыццё закону, г. зн. перад 4 лістапада 1971 г. І пасля гэтай даты абавязвае ў гэткіх выпадках натарыяльная форма. Закон робіць важнымі ўмовы аб пажыццёвым карыстанні з гаспадаркі за ўтрыманне, дастаўленае ўласніку гаспадаркі, заключаныя не ў натарыяльнай форме перад уваходам у жыццё гэтага закону.

Вы павінны звярнуцца да прэзідыума павятовай рады нарадовай, які сваёй пастановай пацвердзіць ваша права.

полышчыкі? Нічога нельга было зразумець у дзікім выцці, крыках, у тупаце соцень ног. Натоўп прарваўся і на нашу вулачку. Мяне таксама панясло. Я адчуў: настаў мой час. Цяпер або ніколі. Мільгануў разгублены твар аднаго з целаахоўнікаў. На нейкі момант нашы вочы сустрэліся. Працуючы локцямі, плячом ён рвануўся да мяне. Але я прыняў ужо рашэнне: не, жывым не здамся. Нырнуў у натоўп. Схапіў нейчы шыракаполы капялюш, нацягнуў яго да самых вачэй. Рызыкуючы быць затаптаным кінуўся ў суседні завулак. Азірнуўся — целаахоўнікаў не відаць. Пайшоў далей крокам, нетаропкай дзелавой хадой. Прахаднымі дварамі, правулкамі да Віслы.

У прыцемках апынуўся ля высокай каменнай агарожы. За агарожай цьмяна бялелі пабудовы, крыжы, купалы. З веснічак выйшла жанчына ў чорным адзенні, у высокім белым накрухмаленым каўняры. Веснічкі зачыніліся. Жаночы манастыр. Наўрад ці гестапаўцы будуць мяне тут шукаць. Дачакаўся цемнаты. Пераскочыў цераз агарожу і апынуўся ў густых зарасніках бэзу. Лёг пад куст і заснуў, як забіты. Прачнуўся адразу, нібы ад штуршка. Шарэла неба. Гаслі зоркі. Няўжо вольны? Спакойна, не кажы гоп, пакуль не пераскочыш. Цяпер трэба дзейнічаць вельмі асцярожна, разважліва, не спяшаючыся. Твае сляды пальцаў, фота анфас і профіль, дакументы — у руках гестапа. Ты не ведаеш, што з Гразой, Грушай. Значыцца, Кракаў, кракаўская яўка для цябе не існуюць. Трэба ісці праз Кашуў-Веляны ў Рыбні.

(Працяг будзе)

ВЕСТКІ З ЭТНАГРАФІЧНАГА МУЗЕЯ

У 1971 г. Беларускі грамадскі рэгіянальны музей супольна з працаўнікамі і актывістамі БГКТ праводзіў зборку экспанатаў. У тэтым годзе зборка была праведзена з мэтай папаўнення ўжо існуючых аддзелаў музея новымі прадметамі, а таксама стварэння новых аддзелаў у музеі. Пры зборцы адзначыліся наступныя асобы: Віктар Бура, Васіль Дзун, Ірэна Аношка, Міхал Гурыновіч і іншыя. Дзякуем таксама ўсім школьнікам, якія памаглі нам у акцыі зборкі экспанатаў, з якіх адзначыліся Янка Дзямях і Янка Піруta з Хілімонаў у Дуброўскім павеце.

Ніжэй падаем спісак ахвярадаўцаў экспанатаў, якія яны перадалі неадплатна ў Беларускі грамадскі рэгіянальны музей у Белавежы:

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ.

Рэпіска.

Васіль Зенюк — асёлка да касы, мера да латаў, кельня мурарская, санкі да плуга, матычка, ключкі да пляцення вяровак, стаянец для дзяцей.

Ласінка

Антон Юзвюк — форма на званякі, клямка да дзвярэй.

Ваські

Станіслаў Вяйкоўскі — ступа.

Слабодка

Міхась Харкевіч — гаршчок, мера, 6 ложак драўляных, ліхтарык, дываны.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Хілімоны

Янка Януцік — дом для птушак,

Лявон Януцік — 4 часці да калаўротка,

Настуся і Надзя Каленік — маслабойка, столак,

Уладзімір Каленік — рамка да люстра, саламяны гаршчок,

Вінцук Каленік — 3 хадакі,

Марыя Каленік — палатно ўласнай работы, пояс (кройка),

Янка Піруta — вышываная кашуля,

Анна Мазалеўская — спадніца з фальбанкаю, два паясы (кройкі),

Люба і Лявон Кудзіны — барана вязаная, сурмавая ложка сваёй работы,

Янка Уладзімір Санік — прач, крупеля, вешалка на ручнік аздобная, шпуля да калаўротка, 3 кулі да пляцення вяровак, ключка да сена, столак, калатушка да току,

Варвара Каленік — апалонік, пошва на падушку аздобная.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Іосіф Рагач — медаль Супрасльскага манастыра.

Ніжэй друкуем у цэласці пісьмо «Чытача «Нівы» з Рыбал, які прачытаўшы ў «Сэрцайку» крытычны ліст аб паводзінах рыбалаўскай моладзі стараецца выясніць гэтую справу. А вось яно:

«У № 1 «Нівы» з дня 2 студзеня 1972 года я прачытаў артыкул-крытыку аб ЗМВ-оўскай моладзі ў Рыбалах. Мне вельмі стала прыкра, калі я гэта прачытаў. Сам я з'яўляюся членам ЗМВ у Рыбалах і добра помню той вечар 28 лістапада 1971 г., калі адбылася тая вечарынка. Аднак «рыбалаўскі чытач «Нівы» толькі знаў з расказаў, як гэта «закапёршчыцы выганялі» Рэню. Зусім так не было. Яшчэ перад вечарынкаю меў адбыцца сход усіх членаў, на якім мелі абмяркоўвацца справы, якія цікавяць рыбалаўскую моладзь. А ў статуце ЗМВ гаворыцца, што «ўсе трэція асобы, якія не былі запрошаны, не павінны быць». І гэта нам пацвердзіў прадстаўнік камітэта ЗМВ у Бельску-Падляшскім. А Ніне Верамеюк, Валі Яцко і Марысі Свірыдзюк належыць толькі падзяка за тое, што споўнілі свой абавязак. Належыць яшчэ дадаць, што Ніна Верамеюк належыць да адных з найбольш актыўных дзеячоў і дзякуючы ёй ажывіўся зусім слабы раней гурток ЗМВ у Рыбалах. А Тоня Дзмітрук, бо гэта яна прывяла Рэню, не мае патрэбы гневацца на сваіх сяброўак і на рыбалаўскую моладзь. Калі яна гэта прачытае, напэўна зразумее.

З павагаю

Чытач «Нівы» з Рыбалаў».

БЕЛАРУСКІЯ ПАЭТЫ НА СУСТРЭЧЫ З СТУДЭНТАМІ ВАРШАЎСКІХ ВУЗАЎ

18.12.71 г. у Інстытуце русістыкі Варшаўскага універсітэта адбылася «як аўтаномная частка балю» сустрэча з беларускімі паэтамі, згуртаванымі ў літаратурным аб'яднанні «Белавежа».

Арганізатарамі былі: гурток СВМ пры Інстытуце русістыкі Варшаўскага універсітэта і аддзел БГКТ у Варшаве. Прысутныя выслухалі інфармацыю Алеся Барскага аб літаб'яднанні «Белавежа» і вершы, якія чыталі самі паэты: Алесь Барскі, Аляксей Казбярук, Янка Чыквін і Віктар Швед. У сустрэчы прынялі ўдзел дырэктар Інстытута русістыкі дацэнт доктар Тадэуш Шышко, старшыня праўлення СВМ з Варшаўскага універсітэта Веслаў Шыманскі, прадстаўнікі Акруговай рады СВМ у Варшаве і праўленняў СВМ варшаўскіх вузаў.

Да позніх гадзін ночы да танцаў іграў аркестр з клуба на Сенатарскай 8.

Белы

ПОЎНА ГРАЗІ

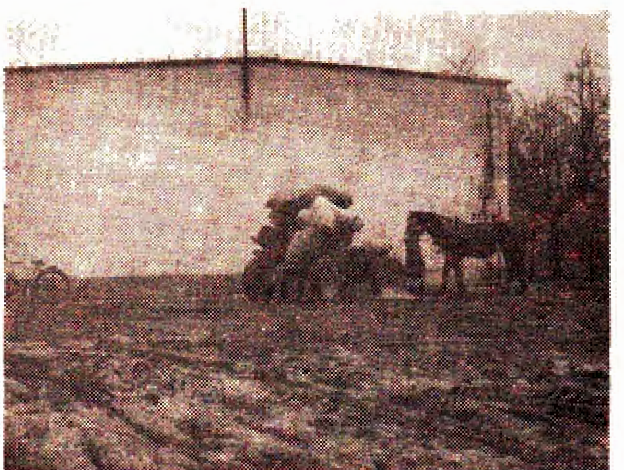

Многія людзі з бельскіх вёсак, між іншым, з Дубяжына, Кошак і Міклашоў, прывозяць маты, кошыкі і іншыя вырабы на пункт скупкі спулдзельчага аб'яднання саматужнікаў і народных вытворцаў у Бельску Падляшскім. На панадворку перад магазінамі і бюро, куды заязджаюць фурманкі, поўна гразі і глыбокіх ямаў. Нічога тады дзіўнага, што людзі губляюць тут нават абутак. У дапамогу наведвальнікам пункту скупкі, відаць, можа прыйсці толькі мароз.

Тэкст і фота: (яц)

УЖО ВЫЙШАЎ З ДРУКУ ЛІТАРАТУРНЫ АЛЬМАНАХ

Днямі выйшаў з друку другі літаратурны альманах «Белавежа». Налічвае ён 200 старонак і змяшчае творы членаў літаратурнага аб'яднання пры ГП БГКТ. Змешчаны ў ім таксама пераклад чацвертай часткі «Пана Тадэуша», зроблены Браніславам Тарашкевічам, і ўспаміны Людвікі Войцікавай аб Максіме Багдановічу. Альманах каштуе 20 злотых і можна яго набыць у ГП БГКТ і ў аддзелах таварыства.

«КУРЫЦЬ СТРОГА ЗАБАРОНЕНА»

У Паўлах (Бельскі павет) ужо год існуе клуб агародніка. Змяшчаецца ён у прыватным памяшканні Мікалая Апалінскага. Кіраўнічкай гэтага клуба з'яўляецца жонка гаспадара Ніна Апалінская. Яна вельмі ветлівая і дбае пра клуб. Можна там купіць розныя часопісы, цацкі, ласункі, напіцца фруктовага соку ці кавы. Вядома, клуб арганізаваны, каб было дзе правесці прыемна час. Аднак некаторыя наведвальнікі прыходзяць у клуб, відаць толькі дзеля таго, каб накурыцца папяросаў. Часам з-за дыму не відаць тэлевізійнага экрана, які часам некаторыя наведвальнікі хацелі б бачыць. Паспрабуй у такім дыме выпі каву або з'еш пячэнне: усё прасякнута дымным смуродам.

Падобная сітуацыя і на пункце скупкі малака. Пастаўшчыкі прыносяць малако раніцай, усе бачаць надпіс на сцяне «Курыць строга забаронена», але ніхто на гэта не звяртае ўвагі. Як збярэцца каля дваццаці пастаўшчыкаў, як кожны «бухне», дык нічога не відаць у злеўні. Пры такім дыме і малако копціцца і набірае непрыемнага паху. Ой, прыдалася б тут кніжачка з мандацікамі (хоць бы дваццацізлатовымі), можна было б нядрэнна зарабіць.

Пастаўшчык

«Сялянкі і іх ахвяры». Наколькі мы разабралі ваш ліст (вельмі цяжкі), вёску Мора апанавалі п'яніцы і лайдакі. Канкрэтных прозвішчаў не называем, бо ліст ананімны (не падпісаны). Калі ж сапраўды справы выглядаюць так, як у вашым лісце, трэба неадкладна зацікавіць імі адпаведныя мясцовыя ўлады (з павятовымі ўключна).

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Oczami przyjaciół" (radz.), 25—26. „Gott mit uns" (jugosł.), 27—28. „Kłopotliwy gość" (polski), 29—30.

Нараўка

„Straszliwe skutki awarii telewizora" (czeski), „Los Golfos" (hiszpański), 26—30.

Нарва

„Kanał" (polski), „Irena do domu" (polski), 26—30.

Чыжы

„Effi Briest" (NRD), „Kardiogram" (polski), 26—30.

Дубічы Царкоўныя

„Pan Wołodyjowski" (polski), 26—30.

Арэшкава

„Dziki i swobodny" (ang.), „Okna czasu" (czeski), 29—30.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Kto wierzy w bociany" (polski), „Niewolnicy" (USA), 29—30.

Орля

„Czerwony namiot" (radz.), „Kardiogram" (polski), 26—30.

Райск

„Pejzaż z bohaterem" (polski), „Świeć moja gwiazdo" (radz.), 26—30.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Kochałam cię" (radz.), 25—26. „Tylko jeden telefon" (węgierski), 27—28. „Cyrk straceńców" (USA), 29—30.

Шудзялава

„Abel twój brat" (polski), „Krajobraz po bitwie" (polski), 26—30.

Янаў

„Legenda" (polski), 26—30.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Kapryśne lato" (czeski), 25—26. „Cudowna lampa Alladyna" (radz.), 27—28. „Własne zdanie" (bułg.), 29—30.

Мельнік

„Ostatnie dni" (polski), 25—26. „Timo Rinnelt porwany" (NRD), 27—28. „Cytadela odpowie" (bułg.), 29—30.

Мілейчыцы

„Francja naprzód" (franc.), 25—26. „Rzeczypospolita babska" (polski), 27—28. „Perła w koronie" (polski), 29—30.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Milion za Laurę" (polski), „Pustelnia Parmeńska" (franc.), 26—30.

Новы Двор

„Krwawa bajka" (bułg.), „Miraż" (USA), 26—30.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wrzystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7 30?

АГЕНЦТВА АБС
Адна Баба Казала
ПАВЕДАМЛЯЕ

Хітрыя тхары

Многія гаспадыні са Скупава ў мінулым годзе выпісвалі куранят, але пакуль што мала ў каго яны ўтрымаліся. За адну ноч тхор патрапіў выцягнуць каля 30 куранят, часта не пакінуўшы ніякай пазнакі. У XX стагоддзі ёсць вельмі хітрыя тхары. Напрыклад, як браў куранят у Адамовіча Аляксея, то і запалкамі сабе прысвечваў. А калі ўжо ўсе пабраў, то і запалкі забыўся забраць. Цікава, што нідзе не забірае квактухі, пакідае, мусіць, каб куры не звяліся.

А калі ў Сяргея Грыгарука браў гусей, то не забраў адразу ўсе 12 штук, а браў па некалькі. Заўсёды выбіраў цёплую дажджавую ноч. Забярэ некалькі гусей і кожны раз выпусціць свінку з хлеўчыка. Гаспадар стаў ячшэ зашчапку калочкам забіваць, так што рана і сам сякеркаю выбівае. Але, як відаць, тхор спрытны, і зашчапку з калочкам адчыніць. Мусіць, ён мае лапкі на свінку, але пабаўся, што не адолее, бо яна важыла больш 100 кілаграмаў.

Ну, што ж, смешнае гэта, праўда? Але праўдзівае.

Крапіўка з-пад Нараўкі

НІЎКА

У ДАНТЫСТА

Зубны доктар свідруе, свідруе ў зубе пацыента.

— Пане доктар, — уздыхае ў перапынку пацыент, запэўняю вас, што нафты ў мяне не знойдзеце.

У САМАЛЁЦЕ

Дзяўчына ўпершыню ляціць самалётам і вельмі баіцца.

— Скажыце, — пытае яна сцюардэсу, — як часта разбіваюцца самалёты?

— Толькі адзін раз.

АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВА

У лесе пад вялізным пнём
У Барсука быў дом.
Там жыў ён са сваёю Барсучыхай
Лагодна, ціха.
Барсук хадзіў заўжды на паляванне,
Вяртаўся са здабычаю штодня.
Была і любасць там, і мілаванне,
Жыла, як кажуць, дружная сям'я.
І хоць нічым Барсук не вызначаўся,
Каля яго шумок узняўся:
— Узорны сем'янін! І працаўнік выдатны!
І на ўсе лапкі майстар здатны!
Ніхто да Барсука у лесе не дарос!
Той шум і шырыўся, і рос.
І вось дайшоў ён і да Льва, нарэшце.
Магчыма, іншы на ільвіным месцы
І ўвагі б не звярнуў. Ды толькі Леў
На гэта погляд асабісты меў.
— Так, так, — зазначыў цар звяроў, — выдатны вопыт.
Бяру я на сябе галоўны клопат:
Так на ўвесь лес раззвонім пра яго мы —
Каб быў адразу ўсім вядомы.
Ну, словам, закруцілася машына...
Пайшла ў тым лесе пісаніна.
Леў размаўляў са зверам кожным асабіста.
Падпісваліся ўсе чыста,
Што, як Барсук, заўсёды
Абавязуюцца з сям'ёю жыць у згодзе:
Дамоў у час прыходзіць.
Штодня хадзіць на паляванне.
Да рэшты ўсю здабычу жонцы аддаваць
І ёй ва ўсім дапамагаць,
І берагчы сваё каханне...

———

Прызнацца,
Абавязацельствы так пішуцца часамі:
На працу — не спазняцца!
Штомесяца — выконваць план бярэмся самі!
Заказчыка — ніколі не падводзіць!
Заўжды актыўна выступаць на сходзе!
А ўсім вядома без падказкі —
То ж кожнага прамыя абавязкі!

Уладзімір Правасуд

— *Што сказала б твая бедная маці, каб убачыла, што ты размаўляеш з дамай і папяросу ў зубах трымаеш?*

У КРАМЕ

Прыходзіць бабуля ў краму і кажа:

— Зважце мне дзесяць кілаграмаў мукі, — потым сама да сябе: — Дзесяць я, мабыць, не данясу...

— Нічога, бярыце дзесяць, я так зважу, што данясеце, — супакоіў прадаўшчык.

НА ПРЫЁМЕ

На прыёме ў адным доме госць страшна нудзіцца. Прыкмеціўшы ў кутку пазяхаючую даму, ён падыходзіць і гаворыць:

— Вам нудна?
— Страшна!
— А што калі мы ўцячэм адсюль?
—Ахвотна, але, на жаль, гэта немагчыма.
— Чаму?
— Я гаспадыня дома.

Курёзы

З ДВУМА КАНЦАМІ

Пасля серыі няўдалых выступленняў сваіх выхаванак трэнер аўстрыйскай жаночай каманды па хакею на траве вырашыў своеасабліва павысіць тонус спартсменак. У штат была прынята спецыялістка па касметыцы. «Прывабны знешні выгляд для жанчын лепш за ўсялякі допінг», — радаваўся сваёй дасціпнай задуме трэнер. Аднак палка аказалася з двума канцамі — выступаць каманда пачала значна лепш, павысіліся зборы, але... адна за адной спартсменкі пакідалі спорт, бо выходзілі замуж.

КЛУБ ВЕЧНЫХ ЮНАКОЎ

У харвацкім гарадку Струняне арганізаван «Клуб вечных юнакоў». Яго ганаровым старшынёй выбран 104-гадовы Джордж Расо. Членам клуба можа стаць мужчына, якому ўжо споўнілася 90 гадоў. Кожны член клуба павінен быць актыўным іграком у брышкуле (улюбёная гульня дамаціцаў, якая нагадвае кеглі), ён абавязан дапамагаць сваёй жонцы па гаспадарцы, перш за ўсё на кухні. Ён павінен разумець гумар, любіць смех. Член клуба ні ў якім выпадку не павінен лічыць сябе старым і прызнавацца, што ён пенсіянер.

«ГНЕЎ» КАМПАЗІТАРА

Кампазітар Эрык Саці падарыў свету фартэпіянную п'есу, выкананне якой займае 24 гадзіны. Гэты твор пад назвай «Гнеў» быў напісаны ў 1918 годзе і з таго часу цалкам выконваўся ўсяго чатыры разы. Апошняя падобная спроба была зроблена ў Сіднеі. Аднак закончылася яна няўдала. Пасля пятнаццаці гадзін выканання гэтай рэчы, піяніст Петэр Эванс зваліўся з крэсла непрытомны. Удзячныя нашчадкі гадаюць, што наклікала на іх такі моцны «гнеў» гэтага кампазітара.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Зіны Федарук і Галіны Снарскай з вёскі Гозна, Беластоцкага павету, змяшчаем песню:

KAMIENNE SCHODKI

Słowa: Józef Lewiński
Muzyka: Janusz Kępski

Z młodzieńczych lat
wyrwane słowa
świeczka od świeczki
pali wesoło
stare uliczki
Krzywego Koła.
Słońcem południa — bis
barwą wokoło.

Ciepłe wesołe
ciągle niezmienne
Kamienne schodki
Starego Miasta
porosły baśnią
porosły pieśnią
rozmów wszelakich — bis
z pamięci własnej

Kamienne schodki Brzozowa-Bugaj
Kamienne schodki dzwonów pacierze
Kiedy wychodzisz wpadasz w zaułek
Harmonii dźwięki wychodzą skoczne

I znów cię kusi
Jasna dziewczyna
a ty jej śpiewasz
dolewasz wina

przebrzmiałe zwrotki.
Kamienne schodki
zostaną w naszej — bis
pamięci zawsze.

У ВАШЫНГТОНЕ

У час ваеннага параду ў Вашынгтоне ў гонар войск, якія кіраваліся ў В'етнам, інвалід у калясцы крыкнуў:

— Наперад, смельчакі! Пераймайце мой прыклад!

У РЭЗЕРФОРДА

Эрнст Рэзерфорд карыстаўся наступным крытэрыем пры выбары сваіх супрацоўнікаў. Калі да яго падыходзіў першы раз, Рэзерфорд даваў заданне. Калі пасля гэтага новы супрацоўнік пытаў, што рабіць далей, яго звальнялі.

Талаваломка

Колькі трохвугольнікаў у гэтай фігуры?

* * *

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

НА ВУЛІЦЫ

Міліцыянер падыходзіць да п'янага, які ходзіць навокал бочкі, трымаючыся за яе рукой.

— Што вы робіце?

— Іду дамоў. Калі гэты плот кончыцца, мне направа.

Прафесіянал і аматары.

Між нам!

Той, хто каламуціць ваду, часта лічыцца больш актыўным, чым той, хто захоўвае яе чысцінню.